

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И
ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
ДОЛНИ ЧИФЛИК И БЯЛА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

гр. Бяла, област Варна, ул. "Андрей Премянов" 14 (Площад „Европа“)

тел.: 0878 945154, 0889200102 E-mail: migd4b@abv.bg web: www.mig-db.org

"Проучване и анализ на въздействието от изпълнението на СВОМР на МИГ "Долни Чифлик и Бяла"

2021 година

Настоящите проучване и анализ са изготвени от „КАСИТЕ“ ЕООД по Договор, сключен с
МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ на 01.10.2021 година

Съдържание:

Въведение. Как се оценява въздействието на Стратегиите за ВОМР - 3 стр.

- Принос към приоритетите на ПРСР и приоритетите и целите на ВОМР - 3 стр.
- Оценка на въздействието от прилагането на Стратегиите за ВОМР - 4 стр.
- Методология и цели на анализа - 6 стр.
- Въздействие на Стратегията за ВОМР върху територията - 7 стр.
- Финансов план на стратегията за ВОМР - 10 стр.
- Планирано въздействие според приоритетите и целите на ВОМР - 14 стр.
- Описание на иновативните характеристики на стратегията - 16 стр.
- Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места - 22 стр.
- Обявени приеми и одобрени проекти - 24 стр.
- Оценка на местната общност за планираното въздействие - 30 стр.
- Въздействие на механизма на управление и прилагане на СВОМР - 36 стр.
- Дейности по популяризиране - 42 стр.
- Профил на анкетираните - 57 стр.
- Изводи и препоръки - 60 стр.

Списък на използваните съкращения

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ДФЗ - РА	Държавен фонд „Земеделие“ – Разплащателна агенция
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗП	Земеделски производител
ЗПЗП	Закон за подпомагане на земеделските производители
ЗУСЕСИФ	Закон за управление на средствата от европейските структурни и инвестиционни фондове
ЗЮЛНЦ	Закон за юридическите лица с нестопанска цел
КВО	Колективен върховен орган
КППП	Комисия за подбор на проектни предложения
КУО	Колективен управителен орган
МИГ	Местна инициативна група
МСП	Малки и средни предприятия
НПО	Неправителствена организация
ОП	Оперативна програма
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ за периода 2014-2020
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2014 – 2020 г.
ОС	Общо събрание
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г.
СВОМР	Стратегия за Водено от общностите местно развитие
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
УО	Управляващ орган
УС	Управителен съвет

Въведение.

Как се оценява въздействието на Стратегиите за ВОМР.

1. Принос към приоритетите на ПРСР и приоритетите и целите на ВОМР

Подходът ВОМР е програмиран чрез два европейски Регламента, включително и за изпълнение на Стратегията „Европа 2020“. Основните цели и приоритети на Стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж са разписани в **Регламент 1303/2013** за определяне на общо приложимите разпоредби (РОР) за всички структурни и инвестиционни фондове, като подходът ВОМР е част именно от този Регламент (член 32–35), тъй като ВОМР вече е припознат като механизъм предимно на интегрирания териториален подход, който в частност се прилага и за развитие на селските райони. Интегрираният териториален подход е част от политиката на сближаване (развитие на регионите).

Принципите на териториалния подход са основани на няколко идеи:

Малките територии имат свои специфични характеристики, потенциал и проблеми, които може да са общи за региона и страната, но могат да бъдат и различни за всяка територия, съответно подходът за развитие на тези територии също е различен и специфичен; политиката на сближаване се прилага не на ниво държава, а на ниво региони, тъй като по икономически и социални показатели регионите в една страна са по-сходни с регионите в друга, отколкото в рамките на една и съща държава, следователно политиките за развитието им също са индивидуализирани според нуждите и потенциала; местните проблеми е по-добре да се решават отдолу-нагоре и на местно ниво, като това не противоречи на секторните политики на държавата, прилагани отгоре-надолу, а двата подхода се допълват и надграждат взаимно; необходимо е засилването на участието на гражданите в местното самоуправление и в решаване на местните проблеми. Именно тези принципи се реализират и чрез подхода ВОМР.

По тази причина прилагането на ВОМР в Програмния период 2014-2020 г. се разширява както на програмно ниво – чрез възможно финансиране по абсолютно всички фондове, така и като обхват – освен в селските райони, ВОМР се прилага в рибарските райони, на териториите със специфични характеристики, определени в Националната концепция за пространствено развитие, териториите в риск (екологичен, демографски и икономически) и териториите за опазване на ландшафта, природните и културните ценности (финансирани по ОП Региони в растеж), в градските райони - програмата URBACT, по проектите на която също се създават местни групи за действие (URBACT Local Groups).

За периода 2021-2027 г. се предвижда ВОМР да остане част от общия Регламент за общо приложими разпоредби за всички фондове (чл. 25), т.е. да се запази разширеното му финансиране, както и да се превърне в основен, а не допълващ механизъм на политиката на сближаване на ЕС и регионалното развитие. Планирано е и засилване на гражданското участие на местно ниво, тъй като подходът ВОМР е средство за реализиране на един от бъдещите пет инвестиционни приоритета на ЕС – „Европа по-близо до гражданите“.

Доколкото ВОМР все пак е подход и за развитие на селските райони, неговите цели и приоритети са пряко свързани и с **Регламент 1305/2013** относно подпомагане на развитието на селските райони от ЕЗФРСР. Правилата на този Регламент са пренесени в българската Програма за развитие на селските райони с три тематични цели, шест приоритетни области и 18 подприоритета. ВОМР е отделна Мярка 19 от ПРСР, която има също шест приоритета (формулирани обаче според целите на Регламент 1303/2013) и свои четири специфични цели, които се отнасят до ЕЗФРСР (Регламент 1305/2013).

Затова, когато се отчитат изпълнението, резултатите и въздействието на ВОМР за дадена територия се оценява приносът на Стратегиите и проектите към шестте приоритета на ВОМР и към четирите специфичните цели на мярката, като приносът към тези цели и приоритети се попълва в таблиците в **Раздела „Социално-икономически анализ“ на бизнес плана на**

проектите, когато се изисква такъв. Приносът към приоритетите и подприоритетните области на ПРСР се отчита в **Приложение 13 на Наредба 22/2015 г. „Формуляр за мониторинг“** за всички подадени проекти.

Целите на оценките на въздействие на Стратегиите за ВОМР са: да се покаже доколко са били ефективни действията по прилагането на мерките от стратегиите по отношение на местното развитие; доколко са постигнати целите на ПРСР за изпълнение на националната политика за развитие на селските райони; какъв е приносът за постигане общите за ЕС цели на Стратегията „Европа 2020“.

Оценка на въздействието от прилагането на Стратегиите за ВОМР

2. Оценката за въздействие от прилагането на СВОМР

Оценката за въздействие от прилагането на *СВОМР* на Стратегиите за ВОМР се прави на ниво изпълнение на ПРСР (обикновено от Управляващия орган) и на местно ниво (от МИГ и външни експерти, комитет за мониторинг и др.). Тъй като въздействието включва както количествени, така и по-обща индикатори, свързани с качество, социален капацитет, субективни фактори, такъв тип оценка обичайно се извършва след приключване на Програмния период, респективно след изпълнение на местната Стратегия и проектите по нея. На местно ниво обаче, могат да се правят и по-чести оценки на въздействието, като целта им е да се разбере какво работи и какво не работи в прилагането на мерките, участват ли всички предварително идентифицирани заинтересовани страни, достатъчнопрозрачна и ефективна ли е работата на МИГ, какво още може да се направи за популяризиране на подхода ВОМР, какво е одобрението на местната общност. Целта на подобни междинни оценки на въздействието е да се набележат тенденции, ако е необходимо да се направят промени, да се подобрят дейностите и да се гарантира правилното и по-ефективно прилагане на подхода ВОМР до края на изпълнението.

Разликата между междинна оценка на Стратегията и анализ на въздействието на СВОМР е, че оценката мери само количествените индикатори (отчитане на напредъка по мерките, изпълнение на индикаторите, механизъм на прилагане и управление на Стратегията), докато анализът има по-широк набор от критерии – доколко и как подходът променя територията в самия процес на прилагане; има ли и какви са ползите от намесата не само на равнище подпомагане на бенефициенти, но и за цялата общност; дали, но и как се постигат заложените цели; какви са етапите досега и какви трябва да са стъпките в бъдеще. Основната разлика е в участието на местната общност в анализа за оценка на въздействието, като се мерят и субективните нагласи към определени цели или действия, които може да са се променили в процеса на прилагане.

Проучването на мненията на общността дава представа и за това дали са удовлетворени заинтересованите страни, какво е отношението към текущата работа на МИГ (одобрение или неодобрение), какви са били предварителните очаквания и до каква степен те са оправдани, какво повече биха искали да получат хората чрез прилагането на ВОМР и чрез дейността на МИГ (като личен капацитет, повишаване на информираността, създаване на формални и неформални контакти, посредничество с институциите). Съществена разлика между оценките на Стратегията по количествените показатели и междинните оценки за въздействието на СВОМР е възможността за правене на промени - в самата Стратегия или в дейността на МИГ. Сред приключване прилагането на подхода, резултатите са постигнати или не са постигнати, оценката по време на изпълнението изработва препоръки за корекции там, където са необходими.

На местно равнище съществуват както задължителни, така и препоръчителни елементи за оценка, включително и за оценки на въздействието. Според изискванията на Мярка 19 в ПРСР, задължителни елементи от Стратегията за ВОМР са План за действие, както и Описание на системата за мониторинг и оценка. В тази система са включени конкретните дейности, свързани с различните типове оценка, които могат да са една или няколко междинни оценки на Стратегията, един или няколко анализи на въздействието на СВОМР върху територията, проучвания, свързани с конкретни мерки или хоризонтални принципи (иновации, опазване на

околната среда, равенство между половете), проучвания за популяризирането на подхода, проучвания на мненията и удовлетвореността на местната общност. Няма ограничения какви средства и подходи ще избере МИГ за мониторинг и оценка и дали ще използва само собствените си бази с данни или ще разчита на други официални и местни източници.

Според насоките за оценка на ВОМР, дадени от ЕК (2017 г.) задължителен елемент е анализът на вътрешната и външна съгласуваност на Стратегията: вътрешна - между целите, планираните входящи ресурси, комбинацията от интервенции и очакваните крайни резултати и въздействия и външна - съгласуваност между различните инструменти, които се използват едновременно в рамките на една и съща територия, проекти по други програми или проекти извън ВОМР, общински планове и др. Тази оценка се прави още на етап одобрение на Стратегията от съответния Управляващ орган. Друг задължителен елемент е оценка на приноса на мерките от Стратегията за реализиране целите на ВОМР и ПРСР, както и на целите на „Европа 2020“, като приносът се отчита периодично, както от УО, така и в съответните проекти. В анализите за въздействие пък може да се включи и разглеждане на факторите за успех или неуспех във връзка с прилагането и постигането на целите.

За задължителните елементи се ползват количествени индикатори. Входящите индикатори се определят от: отворените мерки, броя постъпили проекти по мерките, одобрените проектни предложения, стойност на проектите и съответно процент наусвоените средства от бюджета, успешно завършени проекти, ефикасност - качество на проектите спрямо вложените ресурси. Индикаторите за резултат показват броя и относителния дял на подпомогнати бенефициенти от различните групи заинтересовани страни, броя модернизирани стопанства и предприятия, създаването на нови предприятия или такива с повишена конкурентоспособност, броя създадени работни места, броя успешно обучени лица, брой участници започнали собствен бизнес или наети на работа, подобрени обекти на местната инфраструктура, население ползващо подобрените услуги, брой нови граждански групи или инициативи, въведени иновации. Индикаторите за въздействие се мерят най-трудно: степен на обхващане на територията (в колко и кои населени места се усеща полза от проектите), степен на обхващане на общността (колко и какви целеви групи са имали полза), степен на обхващане на населението от проекти, подобряващи средата, степен на подобряване на взаимодействието и сътрудничеството между партньорите на територията и с други територии, промяна в човешкия и социален капацитет. Както се вижда, някои от задължителните елементи могат да бъдат включени в ежегодните анализи за въздействие, а за други трябва да се изчака окончателното прилагане на Стратегията, за да може да бъдат адекватно измерени.

Освен задължителните елементи за оценка, в насоките се препоръчва на местно равнище да се включат и допълнителни елементи. Първият е свързан с дейностите на МИГ за популяризиране на Стратегията и подхода ВОМР – какви събития и кампании провежда екипът с цел повишаване на осведомеността и мотивацията на местните хора, съдейства ли за създаване на контакти между заинтересованите страни и изграждане на мрежи за сътрудничество. Именно по този елемент може да се съди за дългосрочния ефект на въздействие на подхода за изграждане на социален капацитет, придобити знания и умения, подобряване на предприемаческата активност, засилване на гражданското участие, тоест за т.нар. оживяване на територията. Вторият незадължителен елемент за оценка е свързан с работата на МИГ по прилагане на мерките и самия подход ВОМР – балансирано ли е участието на местната общност във взимането на решения, прозрачни ли са правилата и процедурите по прием и одобрение на проектите, как се взимат решения, участва ли МИГ в създаването на мрежи и проекти за сътрудничество. Трети незадължителен елемент е оценка на добавената стойност на ВОМР, създадена посредством предишните два елемента – популяризиранен механизъм на изпълнение. Това са точно факторите на въздействие – промени в социалния капитал, в мисленето и активността на хората, промени в поведението и отношението им един към друг; подобряване на местното самоуправление; засилване на резултатите от проектите (например за проекта е планирана само една цел, а се постигат повече, включително и хоризонтални цели). Като незадължителен елемент се включват и проучвания

сред местната общност, тъй като само чрез мненията на хората може да се получи представа постигнати ли са желаните и планирани промени в мисленето и удовлетворена ли е общността от прилагането на подхода. Незадължителните елементи за оценка са и част от анализите за въздействие, тъй като чрез тяхното изпълнение или неизпълнение може да бъдат очертани тенденциите и да бъдат направени препоръки за промяна в работата.

3. Методология и цели на анализа

Настоящото проучване на въздействието на СВОМР е изготвено в отговор на заданието на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ по договор с „Касите“ ЕООД като външен експерт за изработване на анализ на тема: "Въздействие от изпълнението на СВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла".

Анализът има за цел да оцени постигнатите до този период начални резултати по изпълнението на Стратегията, да разбере какви са обществените нагласи по темата, да изработи препоръки и на тази основа, ако е необходимо да се планират корекции, да се извлекат поуки и добри практики. Получените резултати ще осигурят ефективното функциониране на МИГ, по-качествено общуване на организацията с потенциални бенефициенти и местни заинтересовани страни и ще допринесат за по-доброто прилагане на Стратегията.

Анализът е основан на обобщени данни за периода от началото на прилагане на Стратегията през 2018-та година до ноември 2021 г. В него са включени: събиране, анализ и оценка на първични количествени и качествени данни (проекти, индикатори, поведени събития); събиране на допълнителна информация от местни заинтересовани страни (анкети) и източници (други проучвания); обобщаване на резултати и формулиране на изводи и препоръки. Методологията се основава на указанията за мониторинг и оценка, разписани в програмните документи на ЕК и на МЗХГ и най-вече „Насоки за оценка на LEADER/BOMP“ (Guidelines. Evaluation of LEADER/CLLD. Brussels, 2017). Базова информация е извлечена от ПРСР 2014-2020 г. и описанието на Мярка 19; от указанията на УО на ПРСР относно съставяне на годишните доклади за отчитането въздействието на Стратегиите за BOMP и приноса им към различни приоритети и цели на програмата и мярката; Наредба № 22 от 14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 "Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие".

Като изходна точка на анализа е използвана самата Стратегия за BOMP на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, разгледани са обявените досега приеми по мерките (на сайта на МИГ и в ИСУН) и подадените проекти (регистър). Използвани са данни и от годишните доклади на МИГ, базата данни на МИГ, записите на интернет-страницата относно състава и заседанията на управителните органи, обявите, обществените обсъждания, обученията и информационните срещи, както и допълнителни данни, подадени от екипа на МИГ. Събрана е и вторична информация от предишни проучвания, проведени на територията на МИГ, от общински и местни източници.

Самата методология се базира на структуриран и систематичен подход за събиране, анализиране и формулиране на изводи по прилагането на СВОМР. Последователно са разгледани: приносът на Стратегията и съответно на подадените вече проекти към изпълнение целите на BOMP и ПРСР, заложи за развитието на територията (потенциално въздействие); механизъм на прилагане и управление на BOMP (оценка надеждността на МИГ по прилагането); оценка на въздействието от популяризиране на Стратегията и подхода BOMP (дейности на МИГ за популяризиране); оценка на напредъка по мерките, изпълнение на индикаторите и въздействието им в съответните сфери (постигнато въздействие); оценка на добавената стойност на BOMP – промени в капацитета на местната общност, подобряване на местното самоуправление, надграждане на резултатите за цялата територия.

За да се измери удовлетворението на местната общност са изготвени два вида анкетни карти и са проведени две анкетни проучвания. Едното е структурирано в 20 въпроса в анкетна карта,

които целят да получат оценка от участниците по всички теми на анализа. Второто проучване е с пет въпроса и е проведено по телефона, като целта е да се измери най-вече степента на популяризиране на подхода ВОМР и на работата на МИГ сред по-широк кръг от местната общност. Целта на двете анкети е да се получи обратна връзка за оценка на СВОМР и МИГ чрез мненията на хора, които се интересуват от работата на МИГ и такива, които не са от заинтересованите страни.

За изготвяне на анализа за въздействие на СВОМР и удовлетворението на местната общност са използвани следните методи: наблюдение – систематично проследяване на дейността на МИГ както за подготовката и подбора на проекти, така и за популяризиране на подхода ВОМР, механизми за взимане на решение и прозрачност на процедурите, организиране на събития, консултиране и т.н., също така наблюдение на евентуалните промени на територията; проучване - на документи, информация и данни от различни източници, както и на общественото мнение; анализ на данните и информацията, при който се обобщават резултатите; описание – описват се фактите, данните, резултатите и изводите; оценка – оценява се степента на изпълнение на индикаторите по мерките и приноса на подадените досега проекти към съответните области, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси; обобщение – на базата на всички методи, описани по-горе се правят изводи за тенденциите на въздействие на СВОМР в момента и се формулират препоръки как да се действа в бъдеще.

4. Въздействие на Стратегията за ВОМР върху територията

В Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ са заложили **3 стратегически цели** (СИЦ) и **7 основни приоритета със съответните специфични цели**, вкл. цели за крайни резултати към всеки от тях. Всички стратегически цели и приоритети от Стратегията за ВОМР са в пълно съответствие с целите, залегнали в Стратегията „Европа 2020“ за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж, целите на ЕЗФРСР, ЕСФ и ЕФРР, както и специфичните цели на ПРСР, ОПРЧР и ОПИК за периода 2014-2020.

Основната визия за развитие е „постигне динамична жизнена среда и по-добро качество на живот, осигуряващи условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на местното население чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж и сътрудничество.

Посочената визия за развитие на територията на общините Долни чифлик и Бяла следва да бъде постигната чрез изпълнението на 3 стратегически цели - „Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, „Устойчив и интелигентен растеж на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ и „Приобщаващ растеж, основан на устойчива и качествена заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, които обединяват в себе си 7 основни приоритета. Постигането на всички тях ще бъде постигнато чрез ефективното усвояване на средствата по мерките от СВОМР. Стратегическите цели, приоритети и специфични цели са в съответствие с идентифицираните потребности и потенциал за развитие на територията на двете общини – Долни чифлик и Бяла и допринасят за постигане целите и приоритетите на, целите на трите финансиращи стратегията програми – ПРСР 2014 – 2020 г., ОПИК 2014 – 2020 г. и ОПРЧР 2014 - 2020 г.

В Стратегията е търсено допълване между отделните мерки, както и са програмирани критерии за подбор на проекти, които да имат допълващ ефект към хоризонталните цели (работни места, опазване на околната среда, иновации). Тъй като ВОМР е част от интегрираното териториално развитие, приоритетите трябва да гарантират цялостното устойчиво развитие: икономическо (насърчаване на конкурентоспособността), екологично (устойчиво управление и опазване на природните ресурси), социално (балансирано териториално развитие и поддържане на заетост). В отговор на нуждите и потенциала, приоритетите и целите на Стратегията са насочени към:

- модернизация на стопанствата и преработващата промишленост с цел повишаване на

конкурентоспособността им;

- диверсификация на икономическите дейности; подобряване на средата за живеене чрез обновяване на инфраструктурата;

- запазване на материалното и нематериално културно наследство; повишаване на капацитета на стопаните чрез обучение.

Очаква се и съответното въздействие да е най-вече в тези области – икономика, подобряване средата за живеене, запазване на местната идентичност.

Както вече се спомена, дали мерките ще имат желаното въздействие върху територията може да се прецени едва след приключване на прилагането на Стратегията. За такава оценка на въздействието, освен изпълнението на индикаторите, се използват данни и от НСИ или други официални източници – финансовите резултати на подпомогнатите стопанства и предприятия, ниво на заетост и безработица, доходи, устойчивост на дейностите и след изчерпването на безвъзмездната финансова помощ. Засега, по разписаните мерки, както и според броя и вида на подадените проекти, може да се съди само за определени тенденции, според които ще се развива въздействието на мерките от Стратегията върху различните сфери от икономиката и обществения живот. Възможна е промяна в планираните въздействия - по някои от мерките вече има повече подадени проекти от предвидените в индикатори. Отчитайки местните предизвикателства, нуждите и потребностите на заинтересованите страни, силните и слабите страни на територията, възможностите и заплахите, стратегията за ВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е основана на **3 стратегически цели (СЦ) и 7 основни приоритета със съответните специфични цели**, вкл. цели за крайни резултати към всеки от тях. Всички стратегически цели и приоритети от Стратегията за ВОМР са в пълно съответствие с целите, залегнали в Стратегията „Европа 2020“ за устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж, целите на ЕЗФРСР, ЕСФ и ЕФРР, както и специфичните цели на ПРСР, ОПРЧР и ОПИК за периода 2014-2020.

Към края на 2020 г., когато според записаното в раздел 4 от стратегията, следва да бъде постигната визията за развитие на територията на МИГ, а именно: „Динамична жизнена среда и по-добро качество на живот, осигуряващи условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на местното население чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж и сътрудничество“, изпълнението на трите стратегически цели е постигнато в различна степен. Подробна информация за нивото на усвояване на средствата, постигане на индикаторите и постигнатите ефекти от изпълнението на СВОМР е представена в следващия раздел, но за целта на настоящата точка, може да се направи извод, че към момента най-голям напредък е реализиран по стратегическа цел 3 „Приобщаващ растеж, основан на устойчива и качествена заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“. Мерките, (финансирани от ОПРЧР) които способстват за постигането на тази цел са с най-голяма степен на усвояване и изпълнение на индикаторите за резултат. На второ място по степен на реализация е стратегическа цел 2 „Устойчив и интелигентен растеж на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, тъй като по мерките (финансирани от ОПИК и ПРСР), включени в приоритетите по тази цел има реално усвояване на финансовия ресурс. Най-малък е ефектът на мерките (финансирани от ПРСР), насочени към постигане на специфична цел 1 „Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

Цели и приоритети

Стратегията за ВОМР на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ представлява средносрочен стратегически документ и притежава основните за този тип документи характеристики – териториален обхват, цели, приоритети, период на изпълнение, ресурси и финансов план за постигане на целите, както и индикатори за отчитане на постигнатия напредък. Стратегията е разработена в съответствие с европейското законодателство (Регламент

(ЕС) 1303/2013 и Регламент (ЕС) 1305/2013), националното законодателство (ЗУСЕСИФ, ПМС № 161, ПМС № 162, Наредба № 22 от 2015 г. и Наредба № 1 от 2016 г.) и е в съответствие с местните и регионални стратегии за развитие. В тази връзка, стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ отговаря на целите и приоритетите както на Програмата за развитие на селските райони, Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ и Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“, но също така на Стратегията за развитие на област Варна и на стратегиите за развитие на общините Долни чифлик и Бяла за периода 2014 – 2020 г.

На макро ниво чрез изпълнението на стратегията, се цели постигането на стратегическите приоритети на ПРСР за периода 2014 – 2020 г., ОПРЧР за периода 2014 – 2020 г., ОПИК за периода 2014 – 2020 г. и местните стратегии за развитие, като основната задача е, чрез ефективното, ефикасното и законосъобразното разпределяне на европейските и национални средства, да се постигне подобряване на жизнената среда и качеството на живота, опазване и развитие на културно – историческото наследство, повишаване на икономическото развитие и човешките ресурси на територията на двете общини.

На микро ниво, на територията на своето изпълнение, стратегията за ВОМР цели да постигне максимално усвояване на финансовия ресурс, разпределението му по законосъобразен, прозрачен, ефективен и ефикасен начин и постигането в крайна сметка на по-добра жизнена среда с по-развита икономика и съхранени местни традиции и ценности.

При изготвянето на стратегията за Водено от общностите местно развитие на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ по мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от изпълнителите, след обстойно проучване и анализ на територията на действие на сдружението, са идентифицирани следните заинтересовани страни:

Групи заинтересовани лица от стопанския сектор, развиващи дейност в следните сектори на икономиката:

1. Селско стопанство – физически и юридически лица, регистрирани по реда на Търговския закон и Закона за кооперациите;
2. Хотелиерство, ресторантьорство и туризъм – микро-, малки- и средни предприятия;
3. Строителство на жилищни и нежилищни сгради – микро, малки и средни предприятия;
4. Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети – самонаети лица, микро-, малки и средни предприятия;
5. Преработвателна промишленост – микро, малки и средни предприятия, развиващи дейност в сферата на хранително-вкусовата промишленост, преработка и маркетинг на земеделска продукция, дърводобив и дървопреработваща промишленост, производство на алуминиева дограма, производство на паркет, производство на бетон, бетонови блокове и други продукти за строителството, занаятчийско производство;
6. Физически и юридически лица, развиващи дейност в сферата на услуги – доставчици на интернет услуги и услуги, базирани на ИКТ, медицински/здравни услуги, фризьорски и козметични услуги - самонаети лица, микро-, малки и средни предприятия.

Групи заинтересовани лица от нестопанския сектор:

1. Читалища и други организации с нестопанска цел, развиващи културно-просветна дейност на територията на МИГ, вкл. в малките населени места;
2. Сдружения/организации, развиващи дейност в сферата на образованието – училищни

настоятелства;

3. Сдружения/организации с нестопанска цел, развиващи дейност в сферата на туризъм, спорт и отдих;

4. Граждани и представители на уязвимите групи – младежи, възрастни хора, пенсионери, лица в риск от социално изключване – роми, хора с увреждания.

Групи заинтересовани лица от публичния сектор:

1. Общински органи и общински администрации- кметове, заместник-кметове, общински съветници и др.;

2. Кметовете и кметските наместници в населените места на територията на МИГ;

3. Заинтересовани лица в областта на образованието и социалните услуги – професионални гимназии и среднообразователни училища, ДБТ - Долни чифлик, доставчици на социални услуги.

Посочените по-горе групи от заинтересовани страни от територията на двете общини, са ангажирани пряко в процеса на подготовка и изпълнение на стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“. Те са не само основните активни лица (т. нар. местни лидери) и са допринесли активно за разписването целите, приоритетите и интервенциите на стратегията, очертавайки по този начин посоката за развитие на територията в период от 5 години, но и са нейните главни ползватели на финансовата помощ. Това са групите лица, определени в СВОМР като целеви бенефициенти на интервенциите по мерките и основните ползватели на европейското финансиране, което се предоставя чрез стратегията. Няма как да е иначе, при положение, че главната цел на СВОМР е да бъдат подпомогнати не само общините в процеса на създаване на привлекателна среда за живот, но също така и да насърчи бизнеса и активните граждани, които създават брутен продукт и развиват дейност на територията на МИГ.

На базата на определените цели, приоритети и предпочитани интервенции в процеса на подготовка на СВОМР са избрани определени мерки по три програми, финансирани със средства от ЕСИФ.

Стратегията получава финансова подкрепа от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) чрез бюджета на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г., от Европейския социален фонд (ЕСФ) чрез Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ за периода 2014 – 2020 г. и от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) чрез Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ за периода 2014 – 2020 г. Периодът, който обхваща стратегията за ВОМР е 30.04.2018 г. - 30.09.2023 г., като изпълнението и отчитането на сключените договори следва да приключи до 30.06.2023 г.

Одобреният максимален размер на безвъзмездната финансова помощ за проекти към стратегията за ВОМР е в размер на 6 375 908,00 лева, разпределен в следните мерки:

Финансов план на стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

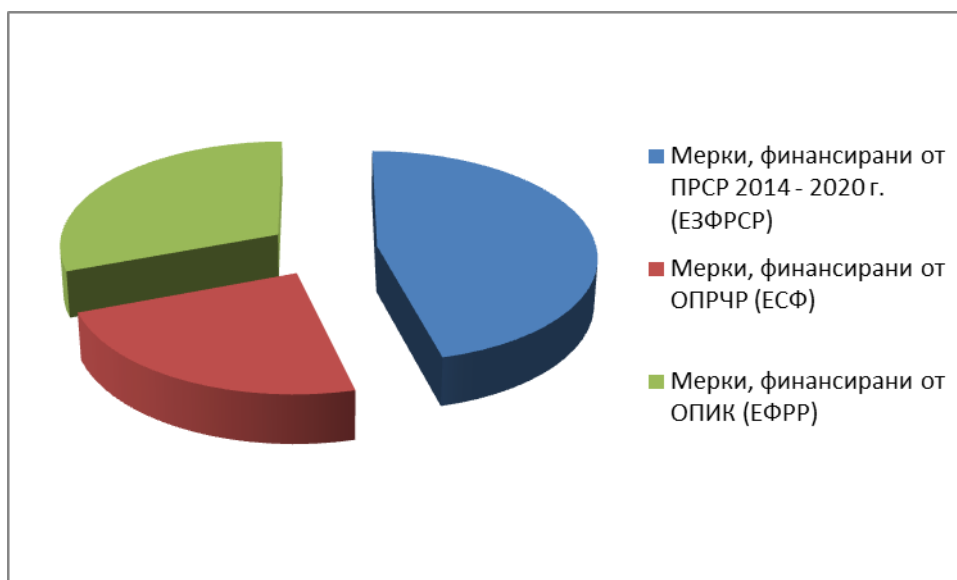
Наименование на мярката	Бюджет в лева	Процент спрямо СВОМР
Мерки, финансирани от ПРСР 2014 - 2020 г. (ЕЗФРСР)	2 933 700,00	46,01%

4.1	Инвестиции в земеделски стопанства	488 950,00	7,67%
4.2	Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	195 580,00	3,07%
6.4	Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности	977 900,00	15,34%
7.2	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	723 646,00	11,35%
7.5	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура	293 370,00	4,60%
Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)			
7.7	„Развитие на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни чифлик и Бяла“	254 254,00	3,99%
Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)		1 486 408,00	23,31%
1	Нови работни места на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла	782 320,00	12,27%
2	Добри и безопасни условия на труд	195 580,00	3,07%
3	Подкрепа за предприемачество	195 580,00	3,07%
4	Развитие на социалното предприемачество	312 928,00	4,91%
Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)		1 955 800,00	30,68 %
1	Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия	1 257 270,00	19,72%
2	Подобряване на производствения капацитет в МСП	698 530,00	10,96%

Източник: Стратегия за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Около половината от финансовия ресурс по стратегията за ВОМР за подпомагане на проекти е осигурен от бюджета на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. Графично представено, разпределението на финансовия ресурс по мерки за финансиране на проекти между трите програми е следното:

Графика 1

Източник: Стратегия за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Видно от данните в таблицата, стратегията за ВОМР на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ е ориентирана основно към представителите на бизнеса на територията на действие на сдружението. Към повишаване на конкурентоспособността, производствения капацитет и човешкия фактор са насочени всички 6 мерки, финансирани от ОП „Иновации и конкурентоспособност“ и ОП „Развитие на човешките ресурси“. В допълнение към финансовия ресурс по двете програми, за изпълнение на проекти, свързани с развитие на бизнеса, са насочени и 3 мерки, финансирани от ПРСР 2014 – 2020 г. Сумарно, средствата, предназначени за частния сектор, от СВОМР на МИГ са в размер на 5 104 638,00 лева или 80% от общия бюджет за изпълнение на проекти. За мерки, изпълнявани от общините, читалищата и НПО на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ са заделени останалите 20% от стратегията.

За разлика от други стратегии за ВОМР, по които бюджетът за т. нар. „общински проекти“ е около 50% от общия бюджет, то при МИГ „Долни чифлик и Бяла“ разпределението на финансовия ресурс по стратегията е индикатор за наличието на развита икономика в общини, значителен брой потенциални бенефициенти по мерките от стратегията, както и за необходимостта от осигуряване на финансова подкрепа на МСП и микропредприятията. Резултатите от проведените приеми на проектни предложения по мерките от СВОМР до момента показват, че предприемачите в района разпознават МИГ като достъпен финансов инструмент и добра възможност за участие в процеса на европейското финансиране.

Като допълнение към финансовия ресурс по мерките за финансиране на проекти (представен в Таблица 4), по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за ВОМР“ СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ разполага с още 977 900,00 лева, които представляват 25% от средствата за проекти по мерките. Тези средства представляващ оперативни разходи на МИГ и се изразходват през целия период на прилагане на стратегията за ВОМР – от 2018 г. до 2023 г. Бюджетът по подмярка 19.4 е предназначен за издръжка на офиса и административния екип на МИГ, възнаграждения на експерти, свързани с прилагането на СВОМР, в т.ч. оценители на проекти, обучения, изграждане на капацитет и знания у местните лидери и различни дейности за информиране и популяризиране на стратегията и МИГ. Важно аспект по отношение на средствата за текущи разходи и популяризиране на СВОМР е, че те се предоставят от бюджета на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“

на ПРСР за периода 2014 – 2020 г. и са обвързани с размера на усвоените средства от бенефициентите по мерките на стратегията, финансирани от ЕЗФРСР. Т. е. колкото е по-малко малък процента на усвояването по мерките от СВОМР, финансирани от ЕЗФРСР (размер на изплатената субсидия), толкова по-малък е процентът на текущи разходи, на които МИГ има право. Това създава предпоставки екипите на местните инициативни групи да се стремят към по-добро изпълнение на стратегиите и по-ефективно усвояване на финансовия ресурс по тях.

1. Основни цели и приоритети на СВОМР

Извършването на задълбочена оценка на изпълнението на СВОМР, се основават в голяма степен на заложените в самата стратегия цели. Целите и приоритетите на стратегията за ВОМР на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ са определени в процеса на подготовка на стратегическия документ и са описани подробно в раздел 4 „Цели на стратегията“ от документа.

На базата на извършени по време на подготовката на СВОМР социално-икономически и SWOT анализи, проучвания и др., е определена цялостната визия за развитие на територията на МИГ а именно да се постигне динамична жизнена среда и по-добро качество на живот, осигуряващи условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на местното население чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж и сътрудничество.

Посочената визия за развитие на територията на общините Долни чифлик и Бяла следва да бъде постигната чрез изпълнението на 3 стратегически цели - „Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла““, „Устойчив и интелигентен растеж на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла““ и „Приобщаващ растеж, основан на устойчива и качествена заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, които обединяват в себе си 7 основни приоритети и 15 специфични цели. Постигането на всички тях ще бъде постигнато чрез ефективното усвояване на средствата по мерките от СВОМР. Стратегическите цели, приоритети и специфични цели са в съответствие с идентифицираните потребности и потенциал за развитие на територията на двете общини – Долни чифлик и Бяла и допринасят за постигане целите и приоритетите на, целите на трите финансиращи стратегията програми – ПРСР 2014 – 2020 г., ОПИК 2014 – 2020 г. и ОПРЧР2014 - 2020 г. и стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Към края на 2020 г., когато според записаното в раздел 4 от стратегията, следва да бъде постигната визията за развитие на територията на МИГ, а именно: „Динамична жизнена среда и по-добро качество на живот, осигуряващи условия за пълноценна социална, творческа и професионална реализация на местното население чрез интелигентен, устойчив, приобщаващ и териториално балансиран икономически растеж и сътрудничество“, изпълнението на трите стратегически цели е постигнато в различна степен. Подробна информация за нивото на усвояване на средствата, постигане на индикаторите и постигнатите ефекти от изпълнението на СВОМР е представена в следващия раздел, но за целта на настоящата точка, може да се направи извод, че към 31.12.2020 г. най-голям напредък е реализиран по стратегическа цел 3 „Приобщаващ растеж, основан на устойчива и качествена заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“. Мерките, (финансирани от ОПРЧР) които способстват за постигането на тази цел са с най-голяма степен на усвояване и изпълнение на индикаторите за резултат. На второ място по степен на реализация е стратегическа цел 2 „Устойчив и

интелигентен растеж на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, тъй като по мерките (финансирани от ОПИК и ПРСР), включени в приоритетите по тази цел има реално усвояване на финансовия ресурс. Най-малък е ефектът на мерките (финансирани от ПРСР), насочени към постигане на специфична цел 1 „Развитие на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

Планирано въздействие според целите на СМР

Сферите на въздействие на самата СМР са по-обхватни и за отделните мерки са формулирани според шестте основни приоритетни области на ЕЗФРСР (Регламент 1305/2013), като всяка мярка от Програмата има принос за една или няколко подприоритетни области. Макар че МИГ имат известна свобода в определянето на собствени цели и критерии по мерките, дейностите трябва да съответстват на основните политики на ОСП и ЕС, провеждани именно чрез съответните национални програми за развитие на селските райони. Към коя от подприоритетните области има принос съответната мярка и проекта по нея се попълва от бенефициентите и МИГ в Приложение 13 от Наредба 22/2015 г. „Формуляр за мониторинг“. Една и съща мярка и съответно проектите по нея, освен основния принос, може да се отнасят до различни приоритетни области на въздействие. Така например, мярка 4.1 в Стратегията, освен основния принос към подприоритет 2А за Подобряване на икономическите резултати на всички земеделски стопанства, има принос и към подприоритет 5Б за Повишаване на ефективността при потреблението на енергия в селското стопанство, чрез заложения критерий за оценка „инвестиции за повишаване на енергийната ефективност“. В критериите по мярка 4.2 също са заложили точки за инвестиции за въвеждане на нови енергоспестяващи технологии и за преработка и производство на биологични продукти, с което освен към подприоритет 3А за Подобряване на конкурентоспособността на първичните производители чрез по-доброто им интегриране в селскостопанската и хранителната верига, мярката има принос и към вече споменатия подприоритет 5Б. В критериите за оценка на мярка 6.4 инвестициите във възобновяеми енергийни източници за собствено потребление, което е евентуален принос към подприоритет 5В Улесняване на доставките и използването на възобновяеми източници на енергия. Мярката за обучение е изцяло посветена на развитието на биологичното земеделие и съответно има принос, освен към подприоритет 1А и 1Б, свързани с придобиването на знания, и към всички подприоритети за биологичното производство. Борбата с бедността и намаляването на безработицата са отразени в критериите за оценка по мерките 4.1, 4.2 и 6.4, чрез които се стимулира създаването на нови работни места и това носи допълнителни точки при оценяването. За потребностите на уязвимите и малцинствени групи в мярката за опазване на културното наследство, евентуалното въздействие на реализирани проекти чрез МИГ, които са получили точки по критериите, според формуляра за мониторинг биха имали принос към подприоритетните области, описани по-долу в таблицата. Уточнението за „евентуално“ се прави, тъй като към момента на анализа голяма част от проектите не са изпълнени и не е ясно дали заложените намерения ще се реализират в действителност. Трябва да се подчертае, че абсолютно всички проекти по мерките имат принос към подприоритет 6Б Стимулиране на местното развитие в селските райони, тъй като самата Мярка 19 за ВОМР е изцяло програмирана според него. Както вече се каза, въздействието върху съответните подприоритетни области на е само на основата на записаното в Стратегията. Вече подадените проекти и съответно тези, които ще бъдат подавани по другите мерки няма как да изпълнят всички заложили критерии. Всички стратегически цели, приоритети и специфични цели на Стратегията, както и разработеният на тази основа План за стратегически действия за тяхното постигане са в пълно съответствие със следните национални, регионални и местни политики, както следва: Националната политика за развитие на селските райони и целите на ПРСР 2014-2020, целите на подхода Водено от общностите местно развитие и Споразумението за партньорство на РБ.

Стратегически цели 1 и 2 на Стратегията за ВОМР адресират тематични цели 1, 3 и 5 на подхода ВОМР и Споразумението за партньорство, насочвайки усилията към повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, фокусиране върху иновациите, прилагането на интегриран подход към околната среда, използвайки потенциала на местното природно и културно наследство, което от своя страна да подобри качеството на живот на местното население. Стратегическа цел 3 от своя страна е насочена към постигане на тематични цели 8, 9 и 10 от Споразумението за партньорство и подхода ВОМР, насочвайки усилията към постигане на устойчива и качествена заетост, повишаване на квалификацията на местното население, насърчаване на социалното приобщаване и бедността, отчитайки националните политики по десеграция и деинституционализация.

Стратегията за ВОМР е в пълно съответствие и с целите и приоритетите на ОП „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“ и ОП „Иновации и конкурентоспособност“, подробно обосновани в описанието на всяка от мерките, включени в Стратегията.

Стратегията е в пълен унисон и с Националната програма за реформи в изпълнение на Стратегията Европа 2020 и по-специално политиките, насочени към повишаване на конкурентоспособността на икономиката и постигането на устойчив, интелигентен и приобщаващ растеж; националните цели за заетост и прилагането на интегриран подход към групите, намиращи се в маргинално положение на пазара на труда, в това число възрастните работници и младите хора, които не участват в никаква форма на заетост, образование или обучение; националните цели в областта иновациите и НИРД; националните цели по Пакет „Климат-енергетика“ и специфичните цели в областта на енергийната ефективност; националните цели, свързани с намаляването на бедността и насърчаване на социалното приобщаване.

Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е в пълно съответствие с приоритетите на Областната стратегия за развитие на област Варна 2014-2020 г., както и целите, приоритетите и планираните мерки в Общинските планове за развитие на общините Долни Чифлик и Бяла 2014-2020.

Базирайки се на местния потенциал и характеристики, важен акцент в Стратегията за ВОМР е поставен върху устойчивото развитие на туризма. В тази връзка Приоритет 1.2. и неговите специфични цели, както и Приоритет 2.1., специфични цели 2.1.2. и 2.1.3. отговарят напълно на един от основните приоритети на Стратегията за устойчиво развитие на туризма в България 2014-2030, а именно: Увеличаване дела на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност – балнео (медикул спа), спа и уелнес, културен (във всичките му форми - исторически, археологичен, етнографски и поклоннически), еко и селски туризъм, приключенски, конгресен и др. алтернативни форми на туризъм, както и на Общинските стратегии за развитие на туризъм на общините Долни Чифлик и Бяла, поставящи акцент върху развитието на специализирания туризъм на територията и целогодишната натовареност на туристическата база;

В допълнение към гореописаните национални политики, Приоритет 2.1. и специфична цел 2.1.1. допринасят за постигане на целите на Програмата на правителството за стабилно развитие на РБ в сектор „Земеделие“, селско стопанство и гори и по-конкретно: „Преодоляване на структурния дисбаланс и насърчаване на равномерното развитие на отделните направления в животновъдния и растениевъдния сектор, давайки приоритет на чувствителните сектори в земеделието и преработката на земеделска продукция“.

Приоритет 2.1., специфични цел. 2.1.3. и 2.1.4, както и Приоритет 2.2., специфична цел 2.2.2. от Стратегията за ВОМР отговарят на предизвикателствата, които адресира и Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България 2014-2020 г. - приоритет по мерките за диверсификация на икономическите дейности и развитие на иновативен стартиращ бизнес ще бъде даден на проекти за развитие на икономически дейности в потенциалните за местната територия сектори - медицински/лечебен туризъм, креативни и рекреативни

индустрии, творчески индустрии, ИКТ и др., голяма част от които попадат в тематичните области на ИСИС 2014-2020, както и в производствени дейности, вкл. приоритетни за Националната стратегия за насърчаване на МСП 2014-2020 (НСНМСП).

Приоритет 2.1, специфична цел 2.1.3 и 2.1.4 отговарят напълно на приоритетите и целите на ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 и Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 г.

Приоритет 2.1. и по-специално специфична цел 2.1.4. съответства напълно на тематична цел 3 от ОПИК 2014-2020, инвестиционен приоритет „Капацитет за растеж на МСП“. За постигането на приоритет 2.1. ще се подпомагат проекти в приоритетните сектори съгласно НСНМСП, което удостоверява пълното съответствие на Стратегията с националната икономическа политика.

Приоритет 2.2. е в пълно съответствие с тематична цел 1, приоритетна ос 1 на ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020, насочени към повишаване на иновационната дейност на предприятията. Приоритетът адресира и приоритетните области за развитие на ИСИС 2014-2020; Стратегическа цел 3 и двата нейни приоритета, заедно с предвидените мерки за тяхното постигане са в пълно съответствие с ОП „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“, Актуализираната Стратегия по заетостта на РБ 2013-2020, Плана за действие за социална икономика 2016-2017 г. Стратегическа цел 3 е фокусирана върху справяне с проблемите с бедността и социалното изключване чрез осигуряване на устойчива и качествена заетост за уязвимите групи на пазара на труда, вкл. за социално изключените и застрашените от социално изключване, като допринася за постигането на Общинските стратегии в областта на социалните услуги, както и Плановете за действие за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо положение.

Стратегията за ВОМР на МИГ Долни Чифлик и Бяла съответства и на националните политики за десегрегация и деинституционализация, поставяйки фокусът върху подобряването на социалната среда и нейната достъпност за хора и деца с увреждания, както и върху повишаване броя на заетите в социалните предприятия като форма за десегрегация на рискови групи като хора с увреждания, семейства с деца, вкл. с увреждания, уязвимите групи на пазара на труда и социално изключените лица, вкл. представителите на маргинализираните общности като ромите. Основните стратегически насоки на местно развитие в социалната сфера, очертани в стратегическа цел 3 и планираните действия за постигане на целите, съответстват напълно на целите на Националната концепция за социална икономика, като допринасят пряко за създаването на социални предприятия, представляващи основните икономически единици на социалната икономика, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020. **В съответствие с политиките по десегрегация и деинституционализация** Стратегията за ВОМР си поставя за цел да преодолее предизвикателствата, свързани с бедността и социалното изключване и техните множество проявления – от една страна чрез реализиране на конкретни мерки за подобряване на достъпа до заетост и осигуряване на доходи за уязвимите групи на пазара на труда, социално изключените и лицата в риск от социално изключване, а от друга страна да подпомгне тяхното активно участие в обществото. Този подход се очаква да има дългосрочен социален ефект в най-широк смисъл: подобряване на жизненото равнище, осигуряване на заетост и социално включване, което напълно отговаря на националните политики.

7. Описание на иновативните характеристики на стратегията

Иновативните характеристики на Стратегията за ВОМР на МИГ Долни Чифлик и Бяла откриваме в следните основни направления:

Иновативен подход при целеполагането - използване на нови методи и начини за решаване на местните проблеми и слабости на територията. Иновативният характер на Стратегията е залегнал още в процеса на целеполагането. Постигането на устойчив и интелигентен растеж е

една от основните стратегически цели на Стратегията за ВОМР (СЦ 2), а насърчаването на технологичното развитие и иновациите е залегнало като ясен приоритет в Стратегията (П2.2.). Още повече този приоритет обхваща както икономическата, така и социалната сфера - специфична цел 2.2.1 „Насърчаване на иновационната активност на предприятията, трансфера на знания и иновациите във всички сектори на икономиката и специфична 2.2.2. „Насърчаване на социалните иновации и иновациите в публичния сектор“. Тези цели ще бъдат постигнати чрез подкрепа и даване на приоритет на проекти, насочени към разработване и внедряване на иновации и/или прилагане на иновативни подходи за решаване на идентифицирани предизвикателства в икономическата и социалната сфера, с оглед постепенно изграждане на местна икономика, базирана на знание и иновации. До момента на разработване на Стратегията за ВОМР на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла **не е прилаган подобен директен подход**, насърчаващ технологичното развитие и иновациите и целящ да активизира и въввлече местното население в процеса на търсене на решение на местните проблеми, свързани с териториалната конкурентоспособност чрез засилване на иновационния потенциал, както на предприятията от частния сектор, така и на неправителствените организации и представителите на публичния сектор. В процеса на разработване на Стратегията и по-специално при целеполагането и определянето на подходящите Фондове и мерки, които да бъдат включени в нея, бяха ангажирани широк кръг заинтересовани страни, които бяха стимулирани да мислят креативно и да генерират и споделят иновативни идеи за решаване на местните проблеми. Отчитайки ефективността на този подход и предвид идентифицирания потенциал в резултат на извършените анализи и проведените срещи с местната общност, като стратегическа цел в Стратегията за ВОМР е заложено именно постигането на интелигентен растеж на територията на МИГ.

Иновативен подход при определяне на критериите за оценка, като по този начин иновативните характеристики се пренасят и в очакваните резултати от прилагането на Стратегията.

Стратегията предвижда приоритетно финансиране от всички подкрепящи фондове на проекти, съдържащи в себе си иновации и иновативни подходи:

приоритет при финансирането на проекти от Стратегията за ВОМР чрез ЕЗФРСР от ПРСР 2014-2020 ще се дава на проекти за въвеждане на иновации, вкл. прилагането на иновативни подходи, методи и организационни форми. По мярка 4.1. е заложен критерий за оценка „Подпомагане на проекти, внедряващи иновации в земеделското стопанство“; По мярка 4.2. - „Подпомагане на проекти за въвеждане на иновации в преработвателната промишленост“; По мярка 6.4. - „Подпомагане на проекти за въвеждане на иновации“. По мярка 7.5. е заложен критерий за оценка „Проектът е свързан с въвеждането на иновации за насърчаване развитието на туризма на територията МИГ“; а По мярка 7.7. - „Проектът включва социални иновации“.

Около 25 % от целия бюджет на Стратегията и 80 % от финансовия ресурс, осигурен от ОПИК 2014- 2020, е насочен към мерки, свързани с разработването на иновации, а именно към мярка „Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия.

Сред специфичните критерии по мерките, финансирани от ОПРЧР 2014-2020, попадат и критерии, насочени към решаване на местните проблеми по иновативен начин, както следва: По мярка „Нови работни места на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла“ е заложен следният критерий за иновативност на проекта: „При изпълнението на проектните дейности са предвидени иновативни подходи/методи за набиране и подбор на безработни и/или неактивни лица и/или иновативни подходи/методи за провеждане на обученията по професионална квалификация и/или ключови компететности“; по мярка „Добри и безопасни условия на труда“ е заложен критерий „Проектът предвижда въвеждането на иновативен модели за организация на труда, насочени към повишаване на производителността и опазване на околната среда - изцяло нов организационен метод или процес на управление на човешките ресурси в предприятието, нова организация на работното място, които водят до повишаване качеството на работните места и постигане на устойчива заетост в предприятието“, по мярка „Подкрепа за предприемачество“

е заложен критерий „Проектът предвижда предоставяне на специализирани обучения, свързани с развитието на предприемачески умения и разработване на бизнес идеи и управление на самостоятелна стопанска дейност, чрез специално разработени иновативни подходи за съвместна работа в мрежа и сътрудничество между предприемачите на територията на МИГ „Долни Чифлици и Бяла“, а по мярка „Развитие на социално предприемачество“ е заложен критерий „Проектът предвижда прилагането на иновативни подходи и форми на организации при изпълнение на дейностите, представляващи социални иновации, насочени към социално включване на уязвимите групи“.

Иновативни характеристики откриваме и по отношение стимулиране развитието на земеделието чрез Стратегията за ВОМР, което се явява един от структуроопределящите отрасли на местната икономика – Стратегията насърчава въвеждането на практики за прецизно земеделие, което представлява изцяло иновативна характеристика на стратегията за ВОМР. Прецизното земеделие е иновативен и високотехнологичен подход за ефективно управление на културите и процесите в стопанството, който до момента не е познат и разпространен сред земеделските стопанства на територията на МИГ.

Включване на мерки в Стратегията за ВОМР, насърчаващи новите за територията форми на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство - Мярка 7.7. „Развитие на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни Чифлик и Бяла“ е насочена именно към насърчаване на новите форми на валоризация и популяризиране на местните природните ресурси и/или културно-историческото наследство. По тази мярка ще се подкрепят дейности, насочени към маркетинг на дестинацията „Долни Чифлик и Бяла“, проучвания във връзка с разработването на търговски марки и защитени географски указания/наименования, организиране на събития и фестивали, насърчаващи териториалната идентичност, които сами по себе си представляват иновативни подходи за оползотворяване на местното природно и културно богатство.

Фокусът върху иновациите и иновативните дейности е поставен и при прилагането на мерките, насочени към развитие на неземеделски дейности – мярка 6.4. от ПРСР и мярка 1 от ОПИК стимулират технологичното развитие и иновационната дейност на предприятията във всички останали сектори с акцент върху секторите с потенциал за устойчив и интелигентен растеж, попадащи в обхвата на ИСИС – алтернативен туризъм, направения в креативните и рекреативните индустрии, индустрията за здравословен живот и ИКТ.

Приоритетно по мерките, насочени към представителите на неправителствения сектор, ще се подпомагат проекти, включващи в себе си социални иновации и иновативни подходи за справяне с проблемите в социалната сфера – Мярка 7.7. (ЕЗФРСР) и мярка 4 от ОПРЧР 2014-2020.

Иновативна характеристика на Стратегията е и избраният подход за справяне с предизвикателствата, свързани със социалното включване на уязвими групи. Изхождайки от разбирането, че за ефективната социална интеграция на уязвимите групи, най-важно е осигуряването на устойчива заетост, в Стратегията за ВОМР на МИГ Долни Чифлик и Бяла е приложен иновативен подход за решаване на идентифицираните основни проблеми на целевите групи, а именно: ниските доходи и ниското жизнено равнище. Иновативният подход се състои в това, че вместо да се търси решение на последиците от проблемите на целевите групи, директно се адресира генезисът на проблемите, а именно: затрудненият достъп до заетост и факторите, възпрепятстващи постигането на устойчиви нива на заетост сред целевите групи. До момента на територията на МИГ Долни Чифлик и Бяла не е прилаган подобен подход, ориентиран към същността и причините за проблемите на целевите групи, свързани с тяхното социално изолиране и трудности в социалното включване. Социалното предприемачество на територията на МИГ не е достатъчно развито, а подходът за интегриране на уязвимите групи чрез насърчаване на предприемачеството с изразен социален ефект, е изцяло нов като философия и разбиране за справяне с проблемите. Прилаганите до момента на разработване на Стратегията за ВОМР подходи са насочени много повече върху предоставянето на социални услуги, адресирани нуждите на целевите групи в областта на здравеопазването, образованието и

жилищната политика, отколкото върху нуждите на целевите групи от заетост и пълноценно социално включване в местната общност чрез насърчаване на техния личен принос, професионално и личностно развитие, което да доведе до дългосрочни и мултиплициращи ефекти. Именно в тази посока можем да открием и друга иновативна за територията на МИГ характеристика на Стратегията, изразяваща се в това, че освен справянето с проблемите, свързани с ниските доходи и ниското жизнено равнище на уязвимите групи, приложеният комплексен подход обхваща и прилагането на мерки, целящи личностна промяна на целевите групи по отношение на тяхната мотивация, подобряване на квалификацията, придобиване на социални умения.

Прилагане на иновативните характеристики на СВОМР

Територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ прилага за първи път подход за развитие, основан на широко участие на различните групи заинтересовани страни на територията. Самата СВОМР търси да приложи по-иновативни решения на проблемите на територията. Стратегията по нов начин насърчава местното икономическо развитие, фокусирайки всички интервенции в посока на бизнеса на територията. Ресурса за публична инфраструктура е сравнително нисък, като той е насочен към такава, която да подкрепи главно туристическото предлагане и отчасти уязвимите групи на територията.

В Стратегията са включени мерки, които позволят да се използват по-ефективно и по нов начин природните ресурси на територията. На тази основа и посредством ресурса по подмерките се насърчава създаването на нови продукти за територията. Главно чрез ОП „Иновации и конкурентоспособност“, с оглед на подадените проекти, се очаква постигането на иновационния характер на СВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Иновативният характер на Стратегията се допълва и от разписаните в отделните мерки критерии за подбор на проекти, които дават преимущество на проектите внедряващи иновации, подобряване на ресурсната ефективност и въвеждащи нови технологии, процеси, практики и подходи. Подчиняването на всички интервенции в рамките на стратегията към подкрепа за подобряване и разнообразяване на туристическото предлагане, прави СМР фокусирана, което допълва нейния иновативен характер.

Като иновативен подход може да се посочи инициативата, която предприема МИГ за трета поредна година - в офиса да се провеждат срещи между потенциалните бенефициенти, служители на Общините, главните архитекти на двете общини, представители на банковия сектор и активната роля на Изпълнителния екип при мотивирането и решаването на различни казуси на потенциалните кандидати да участват с проекти към СВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

Разпределението на финансовия ресурс в бюджета на Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е балансирано с оглед идентифицираните потребности на местното население и различните групи заинтересовани страни, отчитайки потенциала и очертаните приоритети за развитие на територията. Предвид идентифицирания широк обхват на нуждите и потребностите на територията, Стратегията предвижда използване на финансов ресурс до максималния допустим размер от ЕЗФРСР чрез ПРСР 2014- 2020, от ЕФРР чрез ОПИК 2014-2020 и от ЕСФ чрез ОПРЧР 2014-2020. С най-голям принос в бюджета на Стратегията е финансирането от ЕЗФРСР (46 %), защото ПРСР 2014-2020 адресира в най-голяма степен местните потребности и потенциал за развитие: посредством инвестиции в публична инфраструктура, подкрепени от мерки 7.2 и 7.5, инвестиции в земеделските стопанства (чрез мярка 4.1.), инвестиции в преработката и маркетинга на земеделска продукция (чрез мярка 4.2.), инвестиции в неземеделски дейности (чрез мярка 6.4.) и финансов ресурс за развитие на териториална идентичност чрез реализирането на т.н. „меки проекти“ по специфичната за Стратегията мярка 7.7., отговарящи на целите на Регламент № 1305/2013. На следващо място, формирайки 30,67 % от бюджета на Стратегията, се нарежда финансовият ресурс от ОПИК 2014-2020. При извършения социално-икономически анализ и проучване на територията е установена ясно

изразена необходимост от инвестиции за подобряване на конкурентоспособността и иновационния потенциал на микро, малките и средни предприятия на територията на МИГ. Именно поради това близо 40 % от целия бюджет на Стратегията е заделен за реализирането на проекти, насочени към подобряване капацитета за растеж на малките и средните предприятия и засилване на тяхната иновационна активност, както и към повишаване на конкурентоспособността на микропредприятията, развиващи неземеделски дейности (15.34 % - чрез мярка 6.4. от ПРСР). Основната причина да се заделят такива средства, е че микро-, малките и средните предприятия на територията на МИГ се явяват основен двигател на местната икономика за постигането на устойчив и интелигентен растеж. Разпределението на средствата между двете избрани мерки по ОПИК е обусловено от важността на МСП - от една страна за развитието на устойчив бизнес на територията на МИГ чрез подобряване на тяхната производителност и повишаване на експортния им потенциал, а от друга страна за насърчаване разработването на иновации от стартиращи МСП. Стимулирайки такива инвестиции МИГ си поставя за цел да развива производства и услуги с висока добавена стойност. Освен това повишаването на иновационната активност и технологичното развитие на предприятията на територията на МИГ е в основата за справяне с изоставащото икономическо развитие на територията и постигането на интелигентен и устойчив растеж. По този начин Стратегията за ВОМР отговаря и на нуждите и потребностите на МСП и по-специално стартиращи МСП за разработване на иновации в тематичните области на ИСИС. 85 % от участвалите в проучванията заинтересовани страни имат очаквания за развитие на територията чрез насърчаване на иновациите. Местното население добре осъзнава, че изоставането в иновационната активност, води и до изоставане в цялостното икономическо развитие на територията. Участниците в проучванията демонстрират висока мотивация за разработване на иновации с оглед пазарна реализация на иновативни продукти и услуги като възможност за постигане на конкурентни предимства на местния бизнес. Най-голям дял от средствата от ЕЗФРСР в бюджета на Стратегията ще бъде насочен към инвестиции в неземеделски дейности чрез мярка 6.4. от ПРСР 2014-2020, която формира 15,34 % от бюджета на Стратегията. Предвид идентифицирания голям потенциал за развитие на алтернативни дейности на територията на МИГ - благоприятни природни дадености, богато културно наследство, традиции в занаятчийството, подходящи условия за развитие на алтернативен туризъм и производствени дейности, добавящи стойност и изразеният силен интерес от представителите на стопанския сектор за диверсификация на местната икономика към неземеделски дейности, към мярка 6.4.от ПРСР 2014-2020 е насочена най-голяма част от финансовия ресурс от ЕЗФРСР. 92 % участвалите в проведените проучвания смятат, че мярка 6.4. от ПРСР 2014-2020 следва да бъде включена в Стратегията за ВОМР, като 56 % от анкетираните са на мнение, че приоритет за развитието на територията следва да бъде алтернативният туризъм, а 61 % - инвестиции в иновации, които да привлекат инвеститори с желание да развият компаниите си на територията на МИГ, което определя и разпределението на средствата по мерките от ОПИК и ПРСР. След развитието на туризма и иновациите, на следващо място по приоритетност местното население нарежда сектор „Земеделие“. Предвидените средства по подмярк 4.1 и 4.2 надхвърлят 10% от цялата стратегия и слагат сериозен акцент за тази група заинтересовани страни. Именно поради това и предвид изключително благоприятните почвено-климатични условия 10,74 % от бюджета на Стратегията, е предвиден за подкрепа развитието на земеделието на територията на МИГ чрез подмерки 4.1. и 4.2 от ПРСР 2014-2020, които се подкрепя от 65 % от местното население, участвало в проведените проучвания. 15,95 % от бюджета на Стратегията е отреден за реализирането на инвестиции в публична инфраструктура чрез ПРСР 2014-2020 – техническа, социална, туристическа инфраструктура и инфраструктура за спорт и отдих. От тях 11,35 % са предназначени за инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура (чрез реализирането на мярка 7.2. от ПРСР), а 4,60 % - за инвестиции в туристическа инфраструктура и инфраструктура за спорт и отдих (чрез дейностите, предвидени по мярка 7.5. от ПРСР. Това разпределение на средствата е обусловено

от идентифицираните нужди и потребности на местното население. И двете мерки, насочени към инвестиции в публична инфраструктура са посочени от местното население като мерки с много голяма важност за подобряване на качеството на живот на територията, допринасящи развитието на динамична жизнена среда. 3,99 % от бюджета на Стратегията е предназначен за развитието на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни чифлик и Бяла чрез осъществяването на планираните дейности по мярка 7.7. от Стратегията за ВОМР. 23,31 % от бюджета на Стратегията е осигурен от ЕСФ чрез ОПРЧР. Предвид обстоятелството, че основен приоритет за развитието на територията местната общност определя насърчаването развитието на бизнес и създаването на работни места, най-голям дял от средствата по ОПРЧР са отредени за мярка „Ново работно място“, която формира 12.27 % от целия бюджетна Стратегията, както и мярка „Добри и безопасни условия на труд“, която формира 3,07 % от бюджета на Стратегията. 3,07 % от бюджета на Стратегията за изпълнението на мярка „Подкрепа за предприемачество“, която следва да допълни подкрепата по останалите мерки от другите Програми, насочени към стартирането и развитието на бизнес на територията на Долни чифлик и Бяла. 4.91 % от бюджета на Стратегията са заделени за развитието на социалното предприемачество и социалната икономика, предвид идентифицираните потребности от активно приобщаване на уязвимите групи на пазара на труда, хората с увреждания и застрашените от социални изключване групи, вкл. маргинализираните общности чрез включване в заетост и осигуряване на доходи, както и демонстрираната готовност на широк кръг заинтересовани страни за участие изпълнението на дейности, насочени към социално приобщаване и справяне с бедността на територията на МИГ.

Системата за мониторинг предвижда непрекъсната и систематична проверка на бюджетното изпълнение, дейностите финансирани съгласно мерките и данните за първите резултати на равнище на проектите. Мониторингът генерира количествени данни. Той дава обратна информация за правилното изпълнение на мерките, улеснявайки корекциите на отклоненията от специфичните цели. Мониторингът допринася за отчетността на публичните разходи и носи ценна информация за оценката на мерките.

Система за вътрешен мониторинг

Качеството и степента на изпълнение на Стратегията за ВОМР ще бъде наблюдавано, контролирано и оценявано от екипа на МИГ Долни чифлик – Бяла посредством определените изходни мониторингови индикатори, включващи финансови индикатори, индикатори за изпълнение, индикатори за резултат и индикатори за въздействие. Системата за наблюдение и оценка има за цел да обезпечи надеждна информация за бюджетните параметри и резултатите от прилагане на Стратегията за развитието на съответната територия и приносът ѝ за общото въздействие на ПРСР 2014-2020, ОПИК 2014-2020, ОПРЧР 2014-2020. Проследяван е броя и стойността на подадените и одобрени заявления, сключените договори, броя и стойността на подадените и одобрени искания за плащане, броя и стойността на успешно приключилите проекти, както и изпълнението на конкретните индикатори по мерките, включени в Стратегията за ВОМР.

Въз основа на събраната информация по проектите, МИГ подготвя и годишните си доклади за изпълнение на Стратегията за ВОМР и се отчита пред местната общност. Освен това екипът на МИГ Долни чифлик и Бяла осъществява и периодичен контрол на постигнатия напредък по приетите индикатори и извършва преглед на регистрираните проекти, сумите по сключените договори, извършва и текущ контрол на изпълнението на дейностите на проектите и стратегията, на изпълнението и предприемането на коригиращи действия при необходимост. Освен текущите оценки се извършва и междинна оценка, както и ще бъде извършена окончателна оценка за цялостното изпълнение на Стратегията, която ще се възложи на външни експерти, които да оценят ефективността на използваните мерки, въздействието върху социално-икономическата обстановка; степента на постигане на целите, приоритетите, мерките и

постигнатите резултати. В резултат на извършените оценки се очаква да бъдат направени изводи и препоръки за по нататъшните насоки за развитие на МИГ Долни чифлик – Бяла.

Във връзка с мониторинга и прозрачността на изпълнението на Стратегията за ВОМР, както и за контрол върху работата на екипа по прилагане на Стратегията, МИГ е разработил и ще изпълнява следните допълнителни вътрешни правила и процедури:

- Правилник за вътрешния трудов ред;
- Правила за обществено полезна дейност на Сдружението;
- Процедура за инвентаризация на МИГ;
- Процедура и правила за документооборота и съхранението на информация на МИГ;
- Процедура за избор на КППП
- Правилник за дейността на УС на МИГ Процедура за ефективна счетоводна политика на МИГ.

Основният механизъм за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегиите за ВОМР както на ниво МИГ, така и на ниво управляващи органи, е оценка на постигнатите индикатори. Индикаторите за резултат и за въздействие са ключов елемент във всяка стратегия за ВОМР и се формулират още в процеса на разработването ѝ на базата на следните основни елементи:

- Нагласи на населението за постигане на определени цели и приоритети чрез изпълнението на СВОМР;
- Социално-икономическа среда на територията;
- Очаквания за инвестиционна активност и интерес към определени мерки и интервенции, включени в СВОМР;
- Включване на определени програми/фондове, които да финансират стратегията;
- Разпределение на финансовия ресурс по мерките от стратегията и др.

Индикатори за изпълнение на СВОМР

Общите индикатори, планирани за постигане с прилагането на стратегията за ВОМР на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ са представени в Таблица 5. Те са определени при разписването на стратегията и обхващат планираните мерки (по ПРСР 2014 – 2020 г., ОПИК 2014 – 2020 г. и ОПРЧР 2014 – 2020 г.), очаквания дял на усвоените средства, очаквания брой финансирани проекти и реализираните дейности, в т.ч. разкрити/запазени работни места.

Таблица 2

Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места

Вид индикатор	Наименование	Мерна единица	Цел до края на периода на изпълнение на СВОМР
Индикатори за изпълнение	Брой подадени заявления	Брой	68
	Брой одобрени заявления	Брой	59
	Стойност на одобрените заявления	Лева	7 330 955,00
	Брой на сключените	Брой	59

	договори		
	Стойност на сключените договори	Лева	7 330 955,00
	Брой на подадените искания за окончателно плащане	Брой	59
	Брой на одобрените искания за окончателно плащане	Брой	59
	Стойност на одобрените искания за плащане	Лева	6 375 908,00
Индикатори за резултат	Подпомогнати бенефициенти чрез СВОМР	Брой	59
	Създадени нови работни места	Брой	108
	Подпомогнати земеделски стопанства	Брой	5
	Подпомогнати предприятия в областта на преработката и маркетинга на селскостопанска продукция	Брой	2
	Подпомогнати микропредприятия	Брой	14
	Подпомогнати МСП	Брой	12
	Подкрепени проекти за разработване или внедряване на иновации, вкл. социални иновации	Брой	8
	Населени места с подобрена социална, техническа или туристическа инфраструктура	Брой	8
	Населени места с активизирано местно население за развитието на териториална идентичност	Брой	20
	Предприятия, въвели нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и организация на труда	Брой	3
	Безработни и неактивни участници, които при напускане на операцията имат работа	Брой	54
	Безработни и неактивни участници, които при напускане на придобиват квалификация	Брой	40
	Подпомогнати хора с	Брой	20

	увреждания		
	Социални предприятия, получили подкрепа	Брой	1

Източник: Стратегия за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“

Видно от таблицата, общите индикатори за прилагане на стратегията за ВОМР на сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ са лесно измерими и проверими, но някои от тях са силно завишени като очакван резултат. Това би създавало предпоставки за неизпълнение на планираните индикатори в следващите години.

Завишени и трудноизпълними, особено предвид влошената икономическа ситуация в страната през 2021 г. като следствие от пандемията от новия корона вирус, са стойностите на индикаторите „Брой създадени нови работни места“ – 108 бр., „Безработни и и неактивни участници, които при напускане на операцията имат работа – 54 бр.“, „Подпомогнати микропредприятия“ – 14 бр., „Подпомогнати МСП“ – 12 бр., „Подпомогнати хора с увреждания“ – 20 лица.

Постигането на тези индикатори за целия период на прилагане на стратегията за ВОМР ще е ако не невъзможно, то поне трудно изпълнимо, предвид настоящата социално-икономическа среда, оставащото време за изпълнение на стратегията, забавянето от страна на ДФЗ-РА на обработката и сключването на административни договори по подадените и одобрени от МИГ проектни предложения и разочарованието на кандидатите от този тип финансиране, както и максималният размер на БФП по проектите, който не предполага финансиране на толкова голям брой фирми. Несъмнено най-сериозният аргумент за евентуални проблеми с изпълнението на индикаторите за резултат по стратегията за ВОМР, остава влошената икономическа среда спрямо периода на изготвяне на стратегията. Територията на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ попада в район, чийто туристически бизнес (един от най-големите сектори на икономиката в двете общини) е ощетен в много голяма степен от мерките срещу разпространението на COVID-19 през 2020 г. На фона на световната и националната стагнация и борба за запазване на работните места, разкриването на нови работни места и разширяването на бизнес обемите, ще бъде много трудно дори чрез финансиране от стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“.

Степента на изпълнение на общите индикатори към 2021 г. е разгледана и анализирана в следващия раздел на анализа.

9. Обявени приеми и одобрени проекти

Приемът по заложените мерки и одобряването на проекти е основният елемент по изпълнението на СВОМР. В следващите графики са показани обявените процедури, стойността на процедурите, броя на подадените проектни предложения, сключените договори и етапите на изпълнение. Данните са взети от ИСУН.

Общ брой договори - 27

Обща стойност БФП - 4 665 212.95 лв.

Обща стойност - 5 143 127.87 лв.

Описание на изпълнението на СВОМР през отчетния период

Ефектът от прилагането на стратегията за ВОМР на сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ към 2021г. може да бъде измерен най-вече чрез оценка на броя и параметрите на одобрените за финансиране проектни предложения на публични и частни бенефициенти. Предвид нивото на договаряне от МИГ, УО на програмите/ДФЗ, през отчетния период не може да се направи анализ за ефекта от приложените интервенции, а по-скоро оценката следва да се фокусира върху количествените измерители. Към края на 2020 г. броят на сключените административни договори и най-вече на изпълнените/изплатени проекти е все още относително нисък, което възпрепятства постигането на реален ефект от изпълнението на СВОМР.

В следващите години – 2021, 2022 и 2023 г., когато реално се изпълняват проектите и се разплащат извършените по тях дейности, докладите за мониторинг и оценка ще дадат по-голяма яснота върху степента на постигане на целите и приоритетите на СВОМР и ефектът върху социално-икономическия живот на територията на общините Долни чифлик и Бяла, които нейното изпълнение е оказало.

Реалното изпълнение на стратегията започва през 2019 г., тъй като до края на 2018 г. не са обявени приеми по нито една от мерки на СВОМР. От сключването на споразумението за изпълнение на СВОМР в края на месец април до края на 2018 г. екипът на МИГ е ангажиран основно с подготвителни дейности като изготвяне на насоки за кандидатстване, провеждане на конкурс за външни експерти – оценители и разработване на вътрешни правила и наръчници.

Както бе посочено вече в предишните раздели на доклада общо през 2019 г. и 2020 г. екипът на СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ е обявил 19 приема по всички мерки от СВОМР. Само през 2020 г. се обявени 11 приема по 9 мерки – 3 приема по 3 мерки, финансирани от ОПРЧР, 1 прием по 1 мярка, финансирана от ОПИК и 7 приема по 5 мерки, финансирани от ПРСР.

За 2019г.

➤ Мерки, финансирани от ОПРЧР 2014 – 2020 г.

Приемът по мярка 1 „Нови работни места на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла“ е проведен в периода 4 юни – 5 юли 2019 г. До изтичането на крайния срок са постъпили 3 проектни предложения: „Нови работни места и устойчива заетост в „Лавадора“ ЕООД“, подадено от „Лавадора ЕООД, „Устойчиви нови работни места в „Ал-Корп“ ЕООД“, подадено от „Ал-Корп“ ЕООД и „Разширяване дейността на „Съни 88“ ЕООД чрез осигуряване на заетост на безработни и неактивни лица“, подадено от „Съни 88“ ЕООД. Първите две проектни предложения са одобрени от МИГ за финансиране, а третото е отхвърлено. Към края на 2019 г. предложените за финансиране проекти по мярката на обща стойност 723 366,95 лева са одобрени и от УО на ОПРЧР 2014 – 2020 г и има сключени договори.

2. Приемът по мярка 2 „Добри и безопасни условия на труд“ е проведен в периода 17 юли – 19 август 2019 г. Подадени са две проектни предложения – „Подобряване на работната среда, организацията и условията на труд в „Илиос Инженеринг Консултинг“ ЕООД“, подадено от „Илиос Инженеринг Консултинг“ ЕООД и „Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд в „Поди“ ЕООД, гр. Долни чифлик“, подадено от „Поди“ ЕООД. И двете проектни

предложения са оттеглени от кандидатите.

3. Приемът на мярка 3 „Подкрепа за предприемачество“ е проведен в периода 4 юни – 5 юли 2019 г. По приема е постъпило само едно проектно предложение с наименование „Подкрепа за предприемачество на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, подадено от „СКИЛС ДИВЕЛЪПМЪНТ БЪЛГАРИЯ“ ЕООД. Проектното предложение е одобрено 195 580,00 лева е одобрено от МИГ и предложено за финансиране. Проектът е получил одобрение и от УО на финансиращата програма и с кандидатът е сключен административен договор. По проекта се предвижда да бъде стартирана и развита самостоятелна стопанска дейност и предприемачество, да бъдат предоставяни специализирани обучения и консултантски услуги, свързани с развитието на предприемачески, управленски и бизнес знания и умения и разработване на бизнес идеи и бизнес планове за управление на самостоятелна стопанска дейност и др.

4. Приемът по мярка 4 „Развитие на социалното предприемачество“ е проведен в периода 28 юни – 31 юли 2019 г. По процедурата са постъпили три проектни предложения: „Иновативни, интелигентни, разнообразни и социални. Няма други такива“, подадено от фондация „НИКОЛАЕВКА“, „Социална реализация чрез споделени традиции“, подадено от „КАСИТЕ“ ЕООД и „Стартиране дейността на сувенирно ателие „Ваяците“ като структура в рамките на „БЕСТ ДРИНКС“ ЕООД и превръщането на кандидата в социално предприятие“, подадено от „БЕСТ ДРИНКС“ ЕООД. Първите две проектни предложения на обща стойност 257 861,55 лева са одобрени за финансиране и от МИГ и от УО на ОПРЧР 2014 – 2020 г. Третото е отхвърлено на етап оценка. С одобрените кандидати има сключени договори

➤ **Мерки, финансирани от ОПИК 2014 – 2020 г.**

1. През 2019 г. по мярка 1 „Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия“ е проведена една процедура за прием с два крайни срока. Първият период за прием е в рамките на 16 април – 1 юли 2019 г., а вторият – 14 октомври – 15 ноември 2019 г. В рамките на първия период на прием на проектни предложения са постъпили 5 проекта със следните наименования: „Разработка на продуктова иновация „Устройство за отдалечено управление на сървъри през интернет“, подадено от „СМАЙЛ – 19“ ООД, „Разработка на продуктова иновация „Интелигентна система за управление и мониторинг на хотелски помещения“, подаден от „ТОТ ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, „Създаване на иновативна модулна интелигентна система #kinetik bike“, подадено от „КИНЕТИК БАЙКС“ ЕООД, „Проект Линкпей – Иновативна система за заплащане на туристически и други услуги в община Бяла и Долен чифлик“, подадено от „Екс Уай Зет Технолоджис“ ООД и „Разработване на иновативно компютърно приложение за дигитализация на културно-историческото наследство на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла“, подадено от „Софтуер Бизнес Модел“ ЕООД. Има подписани договори с одобрените кандидати „КИНЕТИК БАЙКС“ ЕООД и „Софтуер Бизнес Модел“ ЕООД.

Във втория период на прием по мярка 1 са постъпили още 3 проектни предложения: „„Моята Бяла“ – иновативно информационно – образователно и развлекателно решение, включващо творчески продукт и уеб-базирани услуги, дигитализиращи културно-историческото наследство на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла“, подадено от „Микс Медия Продакшънс“ ООД, „Разработване на продуктова иновация за персонализиран Bleisure туризъм“, подадено от „ВЕНДИС – 19“ ООД и „Подкрепа за създаване на научно-изследователски център за дълголетие“, подаден от „Медбал“ ЕООД. Има сключени договори с

одобрените кандидати „Микс Медия Продакшънс“ ООД и „ВЕНДИС – 19“ ООД.

2. По мярка 2 „Подобряване на производствения капацитет в МСП“ е проведен прием в периода 4 април – 15 юни 2019 г. Подадено е едно проектно предложение с наименование „Подобряване на производствения капацитет в АЙ БИ ДЖИ – ПЛАСТ ЕООД“ и стойност 350 370,17 лева. Кандидатът е „АЙ БИ ДЖИ – ПЛАСТ“ ЕООД – гр. Бяла. Проектът е одобрен от УС на МИГ, както и от УО на ОПИК 2014 – 2020 г. и с кандидата е сключен административен договор за изпълнение на дейностите по проекта. Дейностите са свързани със закупуване на ново технологично оборудване, което ще повиши точността и прецизността на работата в едно от най-големите производствени предприятия на територията на МИГ. Оборудването ще допринесе за минимизиране процента на използване на ръчен труд, за по-прецизна и фина обработка и по-кратки срокове на изпълнение. Това ще доведе до повишаване на производствения капацитет, експортния потенциал, енергийната ефективност, качеството на продуктите и подобряване на условията на труд в компанията. Чрез подобряване на производствения капацитет ще се даде възможност да се обслужват по-голям брой клиенти, като времето за изпълнението на услугите ще бъде значително оптимизирано, ще се постигне постоянство в качеството и ще се елиминират грешките при работа.

➤ Мерки, финансирани от ПРСР 2014 – 2020 г.

1. През годината и по мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ са проведени 2 приема в рамките на една процедура с няколко крайни срока. Първият период за прием е от 20 март до 20 май 2019 г., а вторият е обявен на 14 октомври и ще приключи в края на месец февруари 2020 г. В рамките на първия прием на проектни предложения са постъпили 3 броя проекти – два, подадени от община Долни чифлик и 1 – от община Бяла. В процеса на оценка два от проектите са оттеглени от кандидатите, като едно проектно предложение – „Благоустройство на централен площад в с. Старо Оряхово и изграждане и възстановяване на зона за обществен одих – парк „Армейски“ в гр. Долни чифлик“ е одобрено от МИГ и предложено за финансиране. Стойността на проекта е 293 323,75 лева. Предстои Държавен фонд „Земеделие“ да извърши проверка на провеждането на процедурата за прием и в случай на одобрение, да сключи тристранен административен договор с община Долни чифлик и сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“.

По мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ в края на 2019 г. е обявен втори прием на проектни предложения.

2. По мярка 7.7 „Развитие на териториална идентичност и маркетинг на дестинацията Долни чифлик и Бяла“ е проведен прием в периода 20 май – 22 юли 2019 г. По мярката за отчетния период е извършен само един прием на проектни предложения като в рамките му са постъпили общо 4 – по един от двете общини, 1 от сдружение „Нартан 2019“ и 1 от сдружение „Асоциация Биомрежа.

За 2020г.

➤ **Мерки, финансирани от ОПРЧР 2014 – 2020 г.**

1. Приемът по мярка 1 „Нови работни места на територията на МИГ Долни чифлик и Бяла“ е проведен периода 27.11.2020 г. – 31.12.2020 г. До изтичането на крайния срок е постъпило само 1 проектно предложение - № BG05M9OP001-1.109-0001 „Нови работни места и устойчива заетост в ДИРЕКТ ПЕСТ КОНТРОЛ ЕООД“, подадено от ДИРЕКТ ПЕСТ КОНТРОЛ ЕООД. .

2. Приемът по мярка 2 „Добри и безопасни условия на труд“ е проведен в периода 02.03.2020 г. – 03.04.2020 г. Подадени са 3 проектни предложения: № BG05M9OP001-1.095-0001 „Осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд в „Поди“ ЕООД, гр. Долни чифлик“, подадено от „Поди“ ЕООД, № BG05M9OP001-1.095-0002 „Подобряване на работната среда на фирма „Пал Ойл“ ООД чрез осигуряване на добри и безопасни условия на труд“, подадено от „ПАЛ ОЙЛ“ ООД и № BG05M9OP001-1.095-0003 „Подобряване на работната среда във фирма „БКС Долни чифлик“ ЕООД чрез осигуряване на добри и безопасни условия на труд на служителите“, подадено от „БКС ДОЛНИ ЧИФЛИК“ ЕООД. След оценката на подадените проектни предложения, КППП е предложила за финансиране и трите проектни предложения като общия размер на одобрената БФП е 193 636,31 лева. С одобрението на трите проектни предложения, МИГ приключва дейностите по обявяване на приеми по тази мярка от СВОМР, тъй като разполагаемият бюджет по нея е изчерпан. Налице е минимален остатък от 1 943,69 лева.

3. Приемът по мярка 4 „Развитие на социалното предприемачество“ е проведен в периода 19.10.2020 г. – 19.11.2020 г. По процедурата е постъпило само едно проектно предложение № BG05M9OP001-2.108-0004 „БИО ГНЕЗДО“, подадено от сдружение с нестопанска цел „АСОЦИАЦИЯ БИОМРЕЖА“. Има сключени договори с бенефициентите.

➤ **Мерки, финансирани от ОПИК 2014 – 2020 г.**

1. По мярка 2 „Подобряване на производствения капацитет в МСП“ е проведен прием в периода 11.11.2020 г. – 30.12.2020 г. Подадено е 1 проектно предложение - № BG16RFOP002-2.078-0001 „Подобряване на производствения капацитет на „МУТА 1“ ЕООД, чрез закупуване на ново високотехнологично оборудване водещо до подобряване на ресурсната ефективност и повишаване на производителността“, подадено от „МУТА 1“ ЕООД. Има сключени договори с бенефициентите.

2. През 2020 г. е приключена оценка по проведения в края на 2019 г. втори прием на проектни предложения по мярка 1 „Подкрепа за разработване на иновации от стартиращи предприятия“. В рамките на приема са постъпили 3 проектни предложения: № BG16RFOP002-1.013-0006 „Моята Бяла“ - иновативно информационно-образователно и развлекателно решение, включващо творчески продукт и веб-базирани услуги, дигитализиращи културното-историческото наследство на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, подадено от „Микс Медия Прадакшънс“ ООД, № BG16RFOP002-1.013-0007 „Разработване на продуктова иновация за персонализиран „Bleisure“ туризъм“, подадено от „ВЕНДИС 19“ ООД и № BG16RFOP002-1.013-0008 „Подкрепа за създаване на научно изследователски център за дълголетие“, подадено от „Медбал“ ЕООД. От Комисията за подбор на проектни предложения са одобрени за

финансиране само 2 проектни предложения - № BG16RFOP002-1.013-0006 с размер на одобрената субсидия – 314 713,57 лева и № BG16RFOP002-1.013-0007 с размер на одобрената субсидия – 345 915,00 лева. Общият размер на одобрената от МИГ БФП по този прием е в размер на 660 628,57 лева.

➤ **Мерки, финансирани от ПРСР 2014 – 2020 г.**

1. По мярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ през 2020 г. са проведени 2 приема на проектни предложения в периода 01.05.2020 г. – 03.07.2020 г. и периода 30.10.2020 г. – 30.11.2020 г. През първия период на прием в ИСУН 2020 са постъпили в 3 проектни предложения: № BG06RDNP001-19.390-0001 „Закупуване на земеделска техника за отглеждане на трайни насаждения и създаване на ново сливово насаждение“, подадено от ЗП Мехмед Джемил Мехмед, № BG06RDNP001-19.390-0002 „Изграждане на стопанска постройка за съхранение на продукцията и инвентар“, подадено от ЗП Жения Йорданова Митева и № BG06RDNP001-19.390-0003 „Закупуване на земеделска техника и инвентар за почвообработка“, подадено от „Силвана Агро“ ЕООД. И трите проектни предложения са одобрени за финансиране като общата одобрена стойност на БФП по тях е в размер на 262 766,41 лева. По вторият прием, проведен през месец ноември 2020 г. са постъпили още 3 проектни предложения. Има сключени договори с бенефициентите.

2. По мярка 4.2 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ също са проведени 2 приема – от 01.05.2020 г. до 03.07.2020 г. и от 30.10.2020 г. до 30.11.2020 г. По време на първия прием е подадено едно проектно предложение - № BG06RDNP001-19.393-0001 „Закупуване на мобилна дестилерия за производство на лавандулово масло“, подадено от „Балканагро 2008“ ООД. Проектното предложение е одобрено за финансиране като стойността на БФП е 45 190,15 лева. В рамките на срока по проведения втори прием не са постъпили проектни предложения и по този начин по мярката е налице бюджетен остатък от 150 389,85 лева.

3. През 2020 г. е проведен прием и по най-атраktivната за потенциалните бенефициенти от територията на МИГ мярка – 6.4 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“. Първият прием по нея е проведен в периода 09.10.2020 г. – 13.12.2020 г. като по данни на сдружението, втори прием няма да бъде обявен поради липса на свободен финансов ресурс. Подадени са рекордните 18 проектни предложения. Към края на 2021г. има само един сключен договор от одобрените проектни предложения.

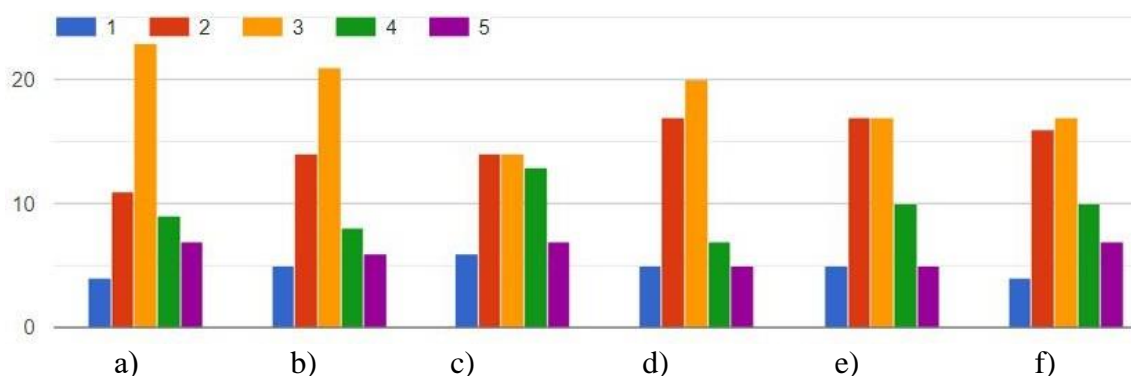
4. През 2020 е приключил втория прием по мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“. Вторият срок на прием е обявен в края на 2019 г. като е удължен до 31.03.2020 г. Постъпили са още 2 проектни предложения: № BG06RDNP001-19.231-0004 „Подобряване на образователната инфраструктура в община Долни чифлик“, подадено от Община Долни чифлик и № BG06RDNP001-19.231-0005 „Общински културен център град Бяла“, подаден от Община Бяла. Комисията за подбор на проектни предложения е одобрила за финансиране и двете проектни предложения, като общата стойност на БФП, която се отпуска по мярка 7.2 от СВOMP е в размер на 430 294,75 лева.

5. Извършен е и прием на проектни предложения по мярка 7.5 в периода 30.10.2020 г. – 04.12.2020 г. Подадени са 2 проектни предложения: № BG06RDNP001-19.397-0001 „Изграждане на съоръжения за туристическа инфраструктура“, подадено от Община Бяла и № BG06RDNP001-19.397-0002 „Създаване на Център за изкуства и занаяти в гр. Долни чифлик“, подадено от Община Долни чифлик. Заявената и одобрената субсидия по първото проектно предложение е в размер на 138 285,79 лева, а по второто - 152 973,72 лева. Общият размер на одобрената финансова помощ по процедурата е 291 259,51 лева. С провеждането на приема и оценката по мярка 7.5 „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдых, туристическа инфраструктура” на практика приключва работата по тази мярка от страна на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ тъй като наличния остатък от бюджета по нея е в размер на 2 110,49 лева, което е недостатъчно за обявяване на втори прием.

10. Оценка на местната общност за планираното въздействие

В проведената анкета, освен другите, бяха включени и три въпроса именно за оценка на потенциалното въздействие на Стратегията и на подхода ВОМР върху територията. Предполага се, че след като я попълват, отговарящите познават Стратегията, както и приоритетите и мерките, включени в нея. Тези въпроси включват оценка на целите и приоритетите, както и на допълнителните въздействия (добавена стойност) и на задължителните хоризонтални принципи, заложили според изискванията на Регламент 1303/2013 г. Оценката е дадена по петобалната система със стойности от 1 до 5.

1. Прилагането на ВОМР на територията и приоритетите на Стратегията на вашата МИГ, според вас допринасят за:

- a) Повишаване конкурентоспособността на стопанства и предприятия
- b) Диверсификация на дейностите и създаване на нов бизнес
- c) Подобряване на инфраструктурата и условията за живот на населението
- d) Повишаване на доходите
- e) Създаване на нови работни места
- f) Устойчиво развитие на територията като цяло

Както се вижда от графиката, оценката за приноса на Стратегията по отношение на повишаване

конкурентоспособността на стопанства и предприятия е преобладаващо среден 3, която са дали 42.5% от отговарящите. По-ниска от средната оценка (1 и 2) съдържат 27.8% от отговорите, а по-висока оценка (4 и 5) общо 29.7%. Изводът е, местната общност засега предвижда твърдо среден резултат на въздействието – ниските и високите оценки са почти изравнени, все пак с малък превесна по-високите. Очаква се модернизацията да има ефект върху територията, но ползите от нея засега не са особено убедителни.

По отношение на диверсификацията отново най-много гласове събира средната оценка с тройка са оценили диверсификацията и създаването на нов бизнес 38.9 % от отговарящите, като тук другите оценки са в полза на по-ниските. 35.2% са дали оценка 1 и 2, а 25.9% - по-високите 3 и 4.

По отношение на мерките 7.2 и 7.5 (подобряване на инфраструктурата), оценките са между две и три. С тройка са оценили въздействието на Стратегията за подобряване на инфраструктурата 25.9%, още толкова (25.9%) са я оценили с двойка. Общо оценките 1, 2 и 3 събират 63%, т.е. оценката е по-скоро негативна. По-високи стойности от 3 са дали 37% от анкетираните. Трябва да се знае, че по принцип и в национален мащаб отношението към т.нар. общински мерки е отрицателно, освен ако не се отнасят до изграждане на канализация и ремонт на пътища, в които хората привиждат преки ползиза себе си. Макар че и двете общини на МИГ изпълняват или са изпълнили проекти за рехабилитация на пътищата и ВиК мрежата, отношението към спортните съоръжения е обяснимо. В тази връзка МИГ е препоръчително да проведе кампании относно здравословния и активния начин на живот, особено в по-малките населени места.

Въздействието на Стратегията върху повишаването на доходите също е оценено по-скоро негативно. С тройка са оценили 37% от анкетираните, 31.5% са двойките, общо 40.8% са дали оценки от 1 и 2. Едва 22.2% от запитаните са написали точки над средното – 4 и 5. По-скоро положителна е и оценката за създаването на нови работни места вследствие изпълнението на Стратегията. 31.4% от респондентите дават средната оценка 3, същият е процентът и на двойките. Общо 77.8% са оценките от 1, 2 и 3. 22.2% са дали положителна оценка от 5 и 4. Макар че създаването на нови работни места в селските райони и борбата с бедността да са основни приоритети и на ВОМР, и на МИГ, трябва да се каже, че това са едни от най-трудно видимите и най-късно проявяващите се въздействия. По данни на ЕК, модернизацията и механизацията на земеделието съкращават работната сила с около 30%, което увеличава безработицата, а не я намалява. Работни места се очаква да се създадат при започване на преработка(създаване на ново предприятие) или при диверсификацията в неземеделски дейности, но това не винаги се случва. За доходите пък трябва доста време – за да се усети ефект от прилагането на ВОМР върху тях, трябва да са изпълнени проектите, да се е раздвижила цялата икономика, да са се увеличили пазарите. Така че по-скоро негативното отношение към въздействието на Стратегията в тези сфери е очаквано.

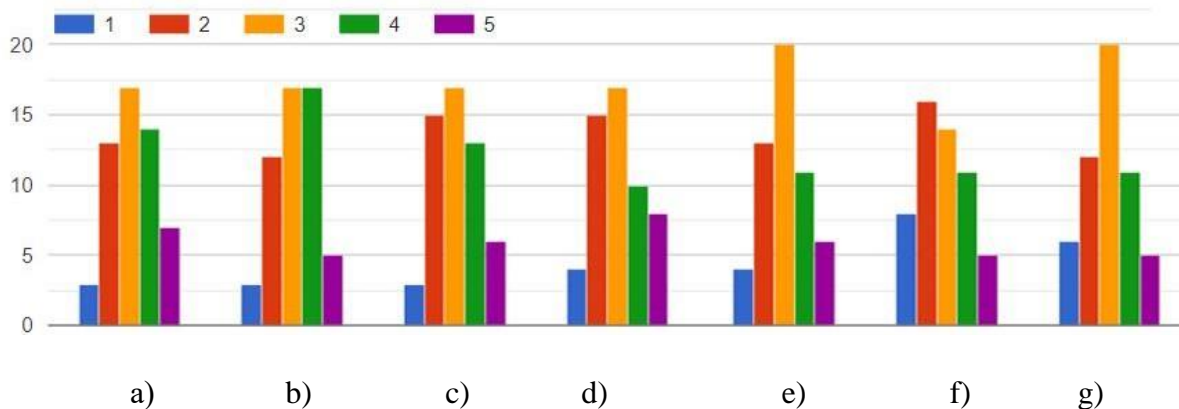
Устойчивото развитие на територията като следствие от прилагането на СВОМР също е оценено между 3 и 4. Средна оценка дават 41.4%, а двойка – 19.6%. Общо 60% са дали оценка средна или по-ниска от средната (1, 2 и 3). Останалите 40% са дали положителна оценка от 4 и 5. Това също може да се обясни с факта, че въздействието на подхода за развитие на територията все още е предполагаемо, а не реално. Все пак негативните нагласи трябва да бъдат внимателно анализирани от екипа на МИГ и съответно да бъдат предприети действия за тяхната промяна.

Това се налага като извод и според общите за въпроса оценки - въздействието от прилагането на ВОМР е оценено по-скоро като средно към негативно. Преобладаващите оценки са 4 (34.5%) и 3 (27.4%). 8.9% са отговорите с единица, 11.5% са с 2 и 18.4% са с 5. Тези резултати показват доверие от страна на местната общност по отношение на основните приоритети и мерки, заложи в Стратегията, като МИГ трябва да провежда повече информационни кампании за популяризиране на подхода ВОМР и ползите от прилагането му.

В следващия въпрос анкетираните трябва да оценяват допълнителните въздействия от прилагането на ВОМР на територията на двете общини – повишаване капацитета на човешкия капитал, създаване на мрежи и сътрудничество, подобряване на местното самоуправление,

създаване на самочувствие у местната общност, запазване на идентичността.

2. Прилагането на ВОМР на територията на вашата община, според вас има допълнително въздействие за:

- Повишаване осведомеността на местните хора относно програмите на ЕС и възможността да реализират проекти
- Повишаване капацитета за бизнес и развиване на предприемаческите умения у местните хора
- Подобряване на взаимодействията на заинтересованите страни с местните власти, най-вече с общините
- Подобряване се дейността на самите общини
- Създаване на формални и неформални контакти, отношения и мрежи между заинтересованите страни
- Усещане, че местните хора са овластени сами да взимат решения за бъдещето си
- Запазване на местната идентичност и културно наследство

Едно от първите въздействия на ВОМР, които могат да се наблюдават почти веднага след започване на прилагането е повишаване осведомеността на населението относно европейските програми и схемите за финансиране. Това е отразено и в оценките, в които преобладават високите – с 4 и 5 са оценили 38.9% от анкетираните. Средна оценка са дали 31.5%, а с по-малко точки от 1 и 2 са 29.6%. Тоест общо 70.4% дават по-скоро положителна оценка на познаването на възможностите да се кандидатства с проекти.

По подобен положителен начин е оценено и повишаването на предприемачеството и капацитета за правене на бизнес, които са и в пряка връзка с познаването на програмите. Тук средна 3 и по-висока оценка от 4 са дали по 31.5% от анкетираните, т.е. общо 63%. По-ниските от 3 оценки от 2 и 1 са 27.8%, съответно тези от три нагоре включително са 72.2%.

Мненията относно подобряване отношенията на гражданите с местните власти, както и на самото местно самоуправление са разпределени между оценките 2 и 3, т.е. по-скоро клонят към негативни. По точката за подобряване на взаимоотношенията на заинтересованите страни с общините, средната оценка е 31.5%, двойките са 27.8%. Общо оценката от средната надолу е застъпена в 64.8% от отговорите. Останалите 35.2% са оценили взаимодействието с 4 и 5. В отговорите за подобряване дейността на самите общини тройките са 31.5%, двойките отново 27.8%, като общо оценките по-ниски от три включително са 66.7%, съответно по-високите оценки от 4 и 5 – 33.4%. което показва, че общините от територията на МИГ обективно се представят добре по отношение на местното самоуправление. Явно в случая, анкетираните изразяват обща субективна нагласа, а не реални впечатления от работата на администрацията.

Създаването на мрежи и осъществяването на формални и неформални контакти като следствие

от въздействието на ВОМР е оценено твърдо като 4 от 57% от анкетираните. На второ място са отговорите с оценка 2 – 24%. Оценки по-надолу от три включително са дали 19%. Очевидно е, че оценката е положителна, Улесняване взаимодействията между заинтересованите страни е една от основните задачи на ВОМР, така че една от целите на МИГ трябва да е освен организирането на събития, засилването и улесняването на неформалните мрежи и контакти между хората от общността.

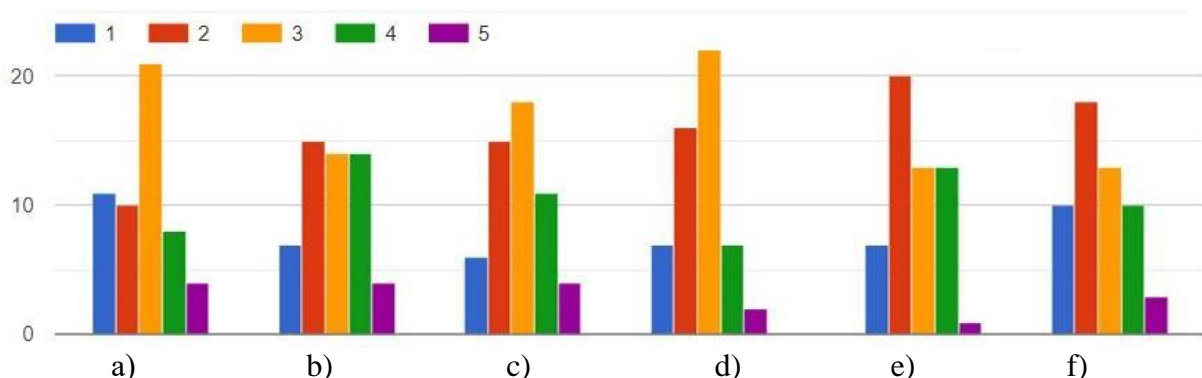
По отношение усещането, че чрез ВОМР местните хора могат сами да взимат решения относно бъдещето си (едно от основните изтъквани преимущества на подхода), оценката клони към отрицателна – преобладават отговорите с двойки, които са 29.6%. Оценка три са дали 25.9% от отговарящите. Общо оценките надолу от три включително са 70.4%, а положителните са 29.6%. Тъй като участието на местната общност във взимането на решения е свързано предимно с прозрачността в работата на МИГ и привличането на по-големи групи от заинтересованите страни, може би е добре екипът да се активизира в посока повече дейности „на терен“ сред общността, да увеличи питванията по различни въпроси и да посредничи в разрешаването на проблеми не само свързани с конкретните действия по Стратегията.

В последния раздел относно утвърждаване на местната идентичност оценките отново са по-скоро негативни, като 1 и 2 видимо имат превес над 4 и 5, като преобладаваща е средната оценка 3 в 37% от отговорите. Оценките от 3 надолу включително, обхващат 70.4% от анкетираните, по-високите оценки са 29.6%. Макар че МИГ е предвидила в Стратегията мярка, свързана с местната идентичност, очевидно предстои повече работа и по тази тема. Понятието за местна идентичност е сравнително ново като термин и е във връзка с концепцията за регионално развитие и териториален подход, част от който е и ВОМР. Идеята е, че малките територии имат собствена идентичност, която е специфична сама по себе си, като под местна идентичност вече се разбира много широк набор от общи за територията елементи – история и култура, бит и начин на живот, език и диалекти, традиции и обичаи, изкуства и занаяти, кулинария, типични продукти и начините за производството им, социални отношения.

Общо за въпроса за допълнителните въздействия на СВОМР оценките са между 3 и 2. Тройки са дали 32.3% от отговарящите, двойки - 25.4%, общо 57.7%. Оценка 1 са поставили 8.2%, оценка 4 - 23%, оценка 5 - 11.1%.

Третият въпрос засяга хоризонталните принципи на европейската политика, които задължително са заложили в СВОМР и по принцип са задължителен елемент от всички оперативни програми. Те засягат устойчивото развитие – опазване на околната среда, въвеждането на иновации, борбата с бедността, както и някои други по-общо хоризонтални принципи за спазване на равенство между половете, приобщаване на маргинализираните и уязвими групи от населението и разрешаване проблема с демографската криза и обезлюдяването на селата.

3. ВОМР и Стратегията на МИГ, според вас имат въздействие и за:

- a) Опазване на околната среда
- b) Въвеждането на иновации
- c) Спазване на равенството между половете
- d) Приобщаване на маргинализирани и уязвими групи – роми, хора с увреждания, възрастни хора, самотни майки и т.н.
- e) Борба с бедността и социалното изключване
- f) Демографската криза в района, особено в селата

За опазване на околната среда 38.9% от отговарящите са дали средна оценка тройка. Прави впечатление високият процент единици – 20.4%. Общо оценките по-ниски от тривключително, са 77.8%, 22.2% са дали по-високи оценки от 4 и 5. Макар че енергийната ефективност и борбата с климатичните промени е засилващ се приоритет в политиките на ЕС, у нас дейностите в тази посока са все още много слаби. Проектите с включени мерки за енергийна ефективност са малко сред тези, одобрени от МИГ, както на национално ниво. Причините донякъде са обективни – при остаряло технологично оборудване, по-важно е стопанствата да се модернизират и след това да мислят за екология. От друга страна, субективен е ниският интерес към подобни технологии, като това се дължи както на непознаване, така и на недоверие от страна на производителите. Затова и тези отрицателни нагласи в отговорите, по-скоро изразяват отношение по темата, а не реална преценка доколко Стратегията би имала въздействие за опазване на околната среда и енергийната ефективност.

Негативна е и оценката за въвеждането на иновации – предимно двойка. Дали са я 27.7% от анкетираните. 25.9% са оценили с тройка. Общо оценките по-ниски от три включително, са 66.7% от отговорите. Съответно с 4 и 5 са оценили 33.3% от участниците в анкетата. Тук важи казаното и за предишния раздел – иновациите обикновено надграждат вече направената модернизация, съществува неразбиране и липса на познания и по тази тема. Отново става дума повече за изразяване на отрицателни нагласи и отношение от страна на респондентите, отколкото за реално оценяване. Препоръката е да се повишава информираността на местната общност и по двете теми, като МИГ може да ги включи в кампаниите си за популяризиране на Стратегията или да организира специални обучения или семинари. Това е важно не само с оглед успешното прилагане на мерките от Стратегията, но и с оглед планирането на следващия Програмен период, в който двата приоритета ще бъдат водещи.

Относно равенството между половете оценките са между 3 и 2. 33.3% от анкетираните са поставили тройка, а двойките са 27.8%. Оценките по-ниски от три включително, са 72.2%, съответно оценяващите с 4 и 5 са 27.8%. Оценките с 1 и 2 са общо 38.9%. Т.е. преобладаващата част смята, че прилагането на WOMP и Стратегията по-скоро няма да имат въздействие върху равенството между мъжете и жените. Това обаче може да се тълкува двояко – така или иначе равенство има и съответно няма какво повече да се направи или темата не е особено важна с оглед на другите въздействия, които ще бъдат постигнати. Равенството между половете е много дискутиран и в ЕС приоритет напоследък, особено по отношение на жените в земеделието. От една страна България е на челните места по брой жени на ръководни позиции, в научните общности и по кариерно развитие, но от друга, в малките населени места продължава да преобладава патриархалното мислене, особено сред маргинализираните общности. Съществува проблем и със заплащането, като той изобщо не е само български. Например, в ЕК съвсем отскоро се обсъжда статута на фермерските съпруги, които работят в семейните стопанства без заплащане и съответно без осигуряване, като това ги лишава от редица социални придобивки - болнични, майчинство и пенсия. Въпросът е решен законодателно единствено във Франция, където жените на селскостопанските производители имат право да се регистрират като „съпруга на фермер“ и съответно да плащат осигуровки, за да могат да получават адекватни социални услуги. По данни на ЕК, броят на жените в земеделието се увеличава в целия ЕС, като в момента представлява 41% от работещите. Това също е тема, подходяща за популяризиране в информационните срещи на МИГ.

Приобщаването на маргинализираните и уязвими групи от хора фигурира в някои от критериите за оценка по мерките и е определено с твърда средна оценка от 3, която са поставили 47.7% от анкетираните. Оценка 2 и 1 са поставили общо 42.6% от участниците, а само 16.7% са дали оценки от 4 и 5. В случая важи казаното за някои от предишните раздели – отрицанието подсказва за по-скоро негативна нагласа по темата, а не е реално оценяване на предприетите вече мерки по въпроса.

Борбата с бедността събира категорично отрицателни оценки – двойка са поставили 37% от отговарящите, общо оценките по-ниски от 3 включително, са 74%, а по-високите оценки от 4 и 5 са поставени от 26% от анкетираните. Освен, че както и повишаването на доходите, това въздействие се усеща най-късно, когато проектите са изпълнени и евентуално икономиката се е развила в положителна посока, бедността касае определени слоеве на общността, които не са засегнати пряко, а вторично от прилагането на ВОМР. Ако стопанствата и предприятията повишат ефективността и финансовите си резултати, то това пряко се отразява на доходите на собствениците им, както и на доходите на работещите в тях. Групите от населението, които живеят под прага на бедността не са свързани с реализацията на проекти и в повечето случаи са неработещи или неактивни на пазара на труда. Тоест за тях ефектите на въздействие ще дойдат още по-късно, когато като следствие от повишаване на икономическите резултати има повишаване и на нивото на социалния стандарт на територията. Отговорите тук показват, че хората не вярват, че това ще се случи или поне не само поради прилагането на ВОМР.

Оценката за преодоляване на демографската криза отново е двойка – 33.3% са оценили раздела по този начин. Общо оценките по-ниски от три включително, са 76%. С 4 и 5 са оценявали 24% от участниците в анкетата. Това не е изненадващо предвид данните на НСИ за намаляващото население на територията – през 2020 г. с 1630 души по-малко в сравнение с времето на написване на Стратегията през 2018 г. Ефектите на икономическото развитие, постигнато от прилагането на ВОМР са пряко свързани с работните места, и като следствие с демографията – ако има какво да работят при добро заплащане, хората няма да се местят в градовете или дори ще се завърнат по родните си места. Въздействието по този показател се проявява много по-късно от другите въздействия и засега явно няма как да се види на територията.

Общо оценките и на този въпрос за въздействие върху елементите на устойчивото развитие и хоризонталните принципи на ЕС са средни към отрицателни. Тройки са поставили общо 31.1% от участниците в анкетата, а двойки - 29%. С единица са оценявали 14.9%, с 4 - 19.4%, а максимална оценка 5 са поставили едва 5.6%. Общо оценките по-ниски от три включително, се съдържат в 75% от отговорите. Трябва да се каже, че този тип въздействия са сред най-пренебрегваните от местните общности, така и в прилагането на стратегиите на МИГ у нас. Акцентите винаги са поставени върху икономическото развитие на стопанствата и предприятията и облагородяване на териториите чрез инвестиционните мерки на общините. Хоризонталните принципи се спазват формално и обикновено с досада, уязвимите и маргинализираните групи са включени в проектите само за да се усвоят средствата по тях и без особен последващ ефект след приключване на финансирането. Както вече се каза, за това има и съвсем обективни причини – при силно изоставаща икономика в определени селски райони трябва първо да се подпомага бизнеса и активното население и едва след това ефектите ще се проявят и в другите сфери. Все пак темите не трябва да бъдат изоставяни и е необходимо да бъдат включвани повече в информационните кампании и събития, организирани както от МИГ, така и от общините или представители на местните общности (читалища, училища, НПО).

Като обобщение на оценката на местните хора за въздействието на СВОМР върху територията изводът е, че тя засега е по-скоро средна и клони повече към положителна. Разбира се, това са индивидуални нагласи, особено при положение, че се говори за потенциални и бъдещи, а не за настъпили въздействия. Както ще се види по-нататък обаче, мнозинството от хората все още не могат да усетят реални промени, въпреки че по-голямата част от общността знае, че се прилага такъв подход.

11. Въздействие на механизма на управление и прилагане на СВОМР

Дейности на екипа на МИГ по приема и обработката на проекти

Основната работа на МИГ е администриране и управление на мерките от Стратегията, като чрез ефикасното осъществяване на дейностите по прием и одобрение на проектите гарантира и правилното прилагане на подхода ВОМР и съответно наличието или отсъствието на въздействие от него върху територията. Освен приемите на проекти по мерките, към управлението се отнасят и обученията и консултациите на потенциалните бенефициенти; обученията на местните лидери и екипа на МИГ относно ВОМР; изготвянето на различни документи, свързани с мерките; прозрачността на процедурите по взимането на решения и одобрение на проектите; създаването на мрежи и сътрудничество. Всички тези дейности се отнасят до механизма на изпълнение на СВОМР. Освен обективните количествени критерии (брой приеми, брой обучения, брой консултации и др.) за оценка на въздействието на прилагането на ВОМР е потърсена и обратна връзка – мнението на местната общност за работата на МИГ в това направление.

МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е регистрирана през във Варнененски окръжен съд като сдружение с нестопанска цел в обществена полза в изпълнение на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от 07.12.2015 г. През 2017 г. работи по съставянето и обсъждането на Стратегия за ВОМР, одобрено е кандидатстването по мярка 19.2, подадено е проектно предложение и Стратегията е одобрена. Споразумението за изпълнение на СВОМР е подписано през 2018 г., като самата Стратегия е многофондова и е променяна три пъти досега.

Дейността по управление на изпълнението на Стратегията е организирана на три нива. Общото събрание е с 36 члена, като са спазени всички изисквания на публично-частното партньорство според ВОМР. Общото събрание се занимава със стратегическото управление на СВОМР и на сдружението и се свиква от два до четири пъти годишно. Управителният съвет на МИГ осъществява реалното ръководство и се състои от 5 члена. УС заседава периодично. Оперативното ръководство се реализира от екипа на МИГ – изпълнителен директор, експерт по прилагане на стратегия за ВОМР и технически сътрудник. Според записите в сайта на МИГ и годишните доклади за дейността, може да се каже, че качеството на управление на МИГ отговаря на критериите за ефикасност и ефективност. Налице е регулярност на заседанията на Общото събрание и на УС на МИГ, както планова, така и при необходимост. Осигурена е прозрачност – всички протоколи и решения от заседанията на КВО и КУО са достъпни за обществеността на страницата на МИГ, за насоките за кандидатстване по мерките се правят обществени обсъждания, публикуват се критериите и реда за оценка на проектните предложения, както и начините за назначаване на оценителните комисии.

През годините МИГ отчита сериозна дейност по отношение изпълнението на Плана за действие – организирани са обучения на местни лидери, както и на екипа, проведени са обучения и консултации на потенциални бенефициенти по мерките.

Изцяло изпълнени са точките в Плана за поддържане на електронна страница на МИГ, на която се публикуват индикативните графици, регистъра на проектите, промени в Стратегията и мерките, решенията на органите на МИГ, обществени обсъждания, новини, нормативни актове и т.н., както и създаването и поддържането на деловодна система и архив на всички актове на органите на МИГ и електронен регистър за всички постъпили проекти. Изпълнена е и точката за информиране, консултиране и подпомагане на потенциални бенефициенти. Направена е и кампания за популяризиране на подхода ВОМР, която ще бъде разгледана в следващата глава на анализа.

През 2019 г. продължава активната работа по механизма за изпълнение на Стратегията проведени са две обучения на потенциални бенефициенти и са организирани обществени обсъждания на проекти за насоки за кандидатстване по мерки, изготвени са насоки за кандидатстване, като са проведени две информационни срещи с потенциални бенефициенти. Организирани са обучения на местни лидери, както и обучение на екипа и членове на общото

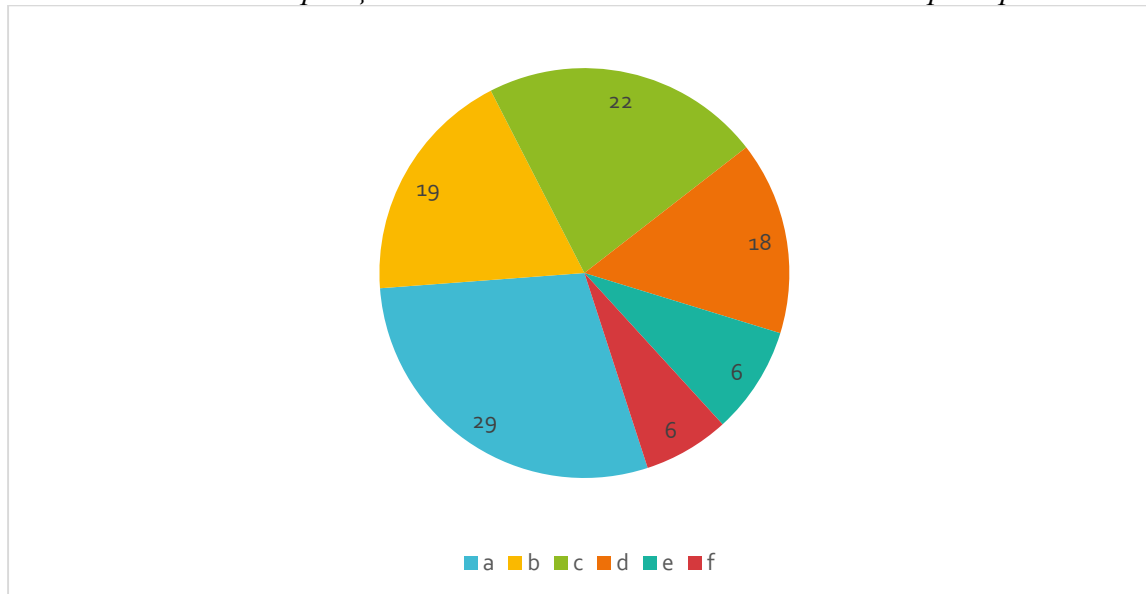
събрание на МИГ.

Когато се говори за въздействие на СВOMP върху местната общност се определят няколко типа целеви групи. Заинтересованите страни, които са идентифицирани още преди написването на Стратегията са пряко свързани с прилагането ѝ – подават проекти, участват в срещите и обученията, консултират се по различни въпроси. Друга група са тези, които са непряко свързани, но все пак получатели на ползи – например наетите в модернизирани стопанства, тези, които ще ползват спортните площадки и облагородяването на средата или представителите на читалищата и НПО, които ще участват в културните събития. Целта на подхода ВOMP обаче е да въздейства върху всички – да промени цялостната социална среда на територията, начина на мислене, предприемаческата активност, знанията и уменията, така че да се повиши капацитета дори на тези, които по никакъв начин не виждат връзка на собствената си работа или бизнес с мерките на Стратегията. Затова и популяризирането на ползите от ВOMP сред цялата общност е изключително важно за успешното прилагане на подхода.

Активизирането на общността на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е налице що се отнася до заинтересованите страни - няма мярка, по която да не са подадени проекти, в повечето случаи желаещите са по-голям брой от възможните предложения, което е много добър показател. В анкетата са формулирани три въпроса, които съвсем общо мерят информираността им за ВOMP и МИГ.

В анкетата, попълнена от местните хора се съдържат и няколко въпроса за оценка на успешното или неуспешно прилагане на подхода ВOMP, на работата на екипа на МИГ, намерението или нежеланието да се кандидатства с проекти.

4. Кой от основните принципи на ВOMP е застъпен най-много на територията на нашата МИГ?

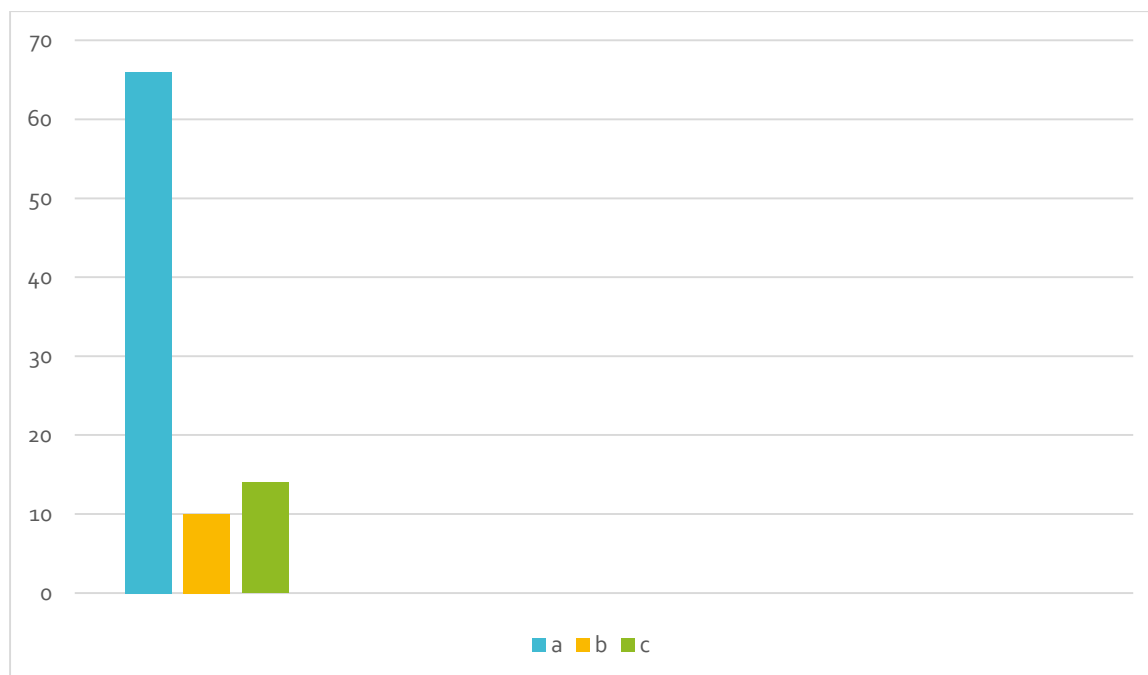
- Интегриран и многосекторен подход – Стратегията за ВOMP комбинира няколко сектора на развитие или различни видове дейности
- Подходът на публично-частно партньорство - МИГ обединява и представлява всички съществуващи местни групи по интереси
- Териториален подход
- Подходът „отдолу нагоре“ - местните хора определят избора на приоритети за развитие и участват във вземането на решения

- e) Иновации и иновативни подходи – МИГ играе важна роля за стимулиране на нови и новаторски подходи за развитието на района
- f) Подход на работа в мрежа и на сътрудничество – обмяна на резултати, опит и ноу-хау между различни МИГ или администрациите и организациите, участващи в развитието на селските райони, общи проекти с други МИГ

Почти една трета от участниците в анкетата (29 %) са отговорили, че многосекторния подход е силно застъпен в СВОМР.

Териториалният подход събира 22%, което не е изненадващо, тъй като и той е видим – МИГ обединява територията на две общини, определени са нейните нужди и целта е оползотворяване на потенциала, а хората обикновено се идентифицират с мястото, което обитават. като тогава евентуално ще станат видими резултатите за цялата територия и за цялата общност. 19% процента отчитат като представен подход „публично-частното“ партньорство. Подходът „отдолу- нагоре“ е застъпен в СВОМР според 18%, което се обяснява с непознаването на част от анкетираните от процеса на създаване на Стратегията. Иновативния подход и подхода за работа в мрежа са по равно застъпени в направеното проучване, съответно с по 6%

5. Спазва ли се според вас териториалният подход в работата на МИГ и равномерно ли са представени двете общини?

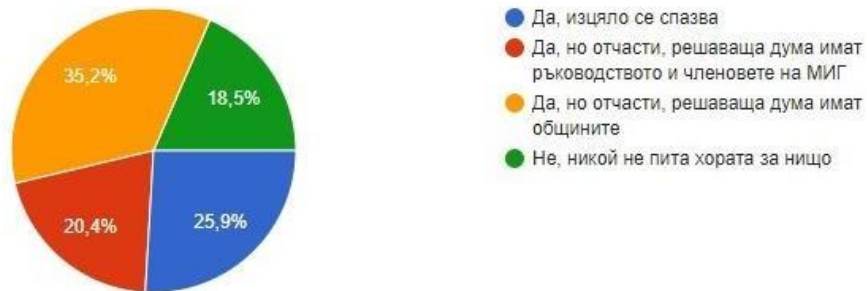

- a) Да, двете общини имат общи проблеми и потенциал, на които проектите отговарят и са съобразени със спецификите им
- b) Не, проектите са повече в полза на община Бяла
- c) Не, проектите са повече в полза на община Долни чифлик

По-голямата част от анкетираните (66.7%) смятат, че териториалният подход изцяло се спазва в работата на МИГ и интересите на двете общини са застъпени равномерно. Едва 9.3% са на мнение, че проектите са повече в полза на община Бяла, а почти една шеста от участниците са отговорили, че проектите и дейностите са повече в полза на община Долни Чифлик. Това идва от факта, че Община Долен чифлик е по- голяма от община Бяла и има повече стопански субекти.

Проектите от публичен характер мерки са със равен знак. МИГ спазва паритета между представителите на двете общини, включени в територията за прилагане на Стратегията.

6. Спазва ли се принципът „отдолу-нагоре“ в дейността на МИГ по реализирането на Стратегията (организиране на събития, прием на проекти, консултации, взимане на решения)?

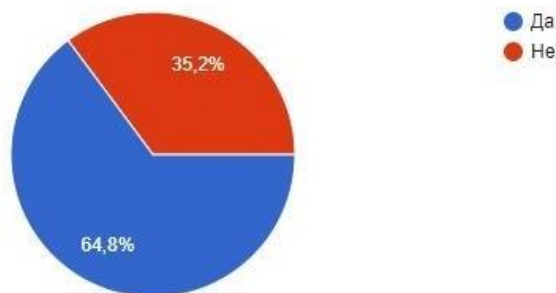

- a) Да, изцяло се спазва
- b) Да, но отчасти, решаваща дума имат ръководството и членовете на МИГ
- c) Да, но отчасти, решаваща дума имат общините
- d) Не, никой не пита хората за нищо

Мнозинството от участниците в анкетата са отговорили, че принципът „отдолу-нагоре“ се спазва в прилагането на Стратегията, като само 18.5% са казали, че никой не включва местните хора във вземането на решения. Това е добра оценка за прозрачността на работата на екипа на МИГ, като в положителните отговори има и известни нюанси. Една пета (20.4%) смятат, че принципът се спазва, но все пак решаваща дума има ръководството и членовете на МИГ, което е съвсем нормално.

Повече от една трета (35.2%) са изказали мнение, че принципът се спазва, но решаваща дума имат представителите на общините. Това е оценка на публично-частното партньорство, в което местната власт не би трябвало да има преимущество във взимането на решения. На практика обаче, почти всички МИГ в България, поради забавяне изплащането на годишните бюджети от страна на ДФЗ, са напълно зависими от общините на чиито територии оперират и съответно представителите на публичния сектор имат и по-голяма тежест на мненията. Това е един от основните очертани тежки проблеми на прилагането на подхода ЛИДЕР у нас през първия Програмен период (Последваща оценка (ex-post) на Програмата за развитие на селските райони 2007- 2013г, МЗГХ, 2018 г.), който очевидно не е намерил решение и през този период, като вината е изцяло на централната администрация, а не толкова проблем на работата на местните инициативни групи. При всички случаи намесата на общините в работата на МИГ създава негативно усещане у местните общности.

7. Стимулира ли МИГ въвеждането на иновации на територията – чрез проектите или по друг начин?

Както вече се каза, прилагането на ВОМР се оценява положително като социална иновация за територията, като мнозинството от 64.8% от анкетиранията са казали, че МИГ стимулира въвеждането на всякакви иновативни подходи и проекти. Това не кореспондира особено много с отрицателните оценки дадени за иновациите в предишния раздел въпроси (за оценка на въздействието на самата Стратегия), където масово са поставяни двойки и тройки и 66.7% от отговорите за възможното въвеждане на иновации чрез мерките на Стратегията са негативни. Тъй като участниците в анкетата все пак изразяват субективни мнения и нагласи, тълкуването на това противоречие може да е разнопосочно. От една страна, явно новото за територията (както се разбира СВОМР), новите подходи за решаване на проблемите и възможността за допълнителното финансиране се приемат добре от местната общност. От друга страна, вече при конкретиката на проектите, въвеждането на иновации се гледа с подозрение. Хората казват: настроени сме добре към новите неща и технологиите, но не сме убедени, че ни трябва и не вярваме особено, че по проектите ще се въведат иновации, полезни за територията. При всички случаи темата за иновациите и икономиката на знанието ще остане водеща и за следващия програмен период, като много голяма част от бюджетите за иновации ще отидат и за развитие на селските райони (цифровизацията на земеделието е една от главните цели на новата ОСП). МИГ трябва да работи върху повишаването на информираността и мотивацията на местните общности по тази тема, като анализът на иновационния потенциал на територията е едно добро начало, което може да бъде продължено с обучения, семинари и др. събития, свързани с тематиката.

8. Участиете ли по някакъв начин в събитията и дейността на МИГ?

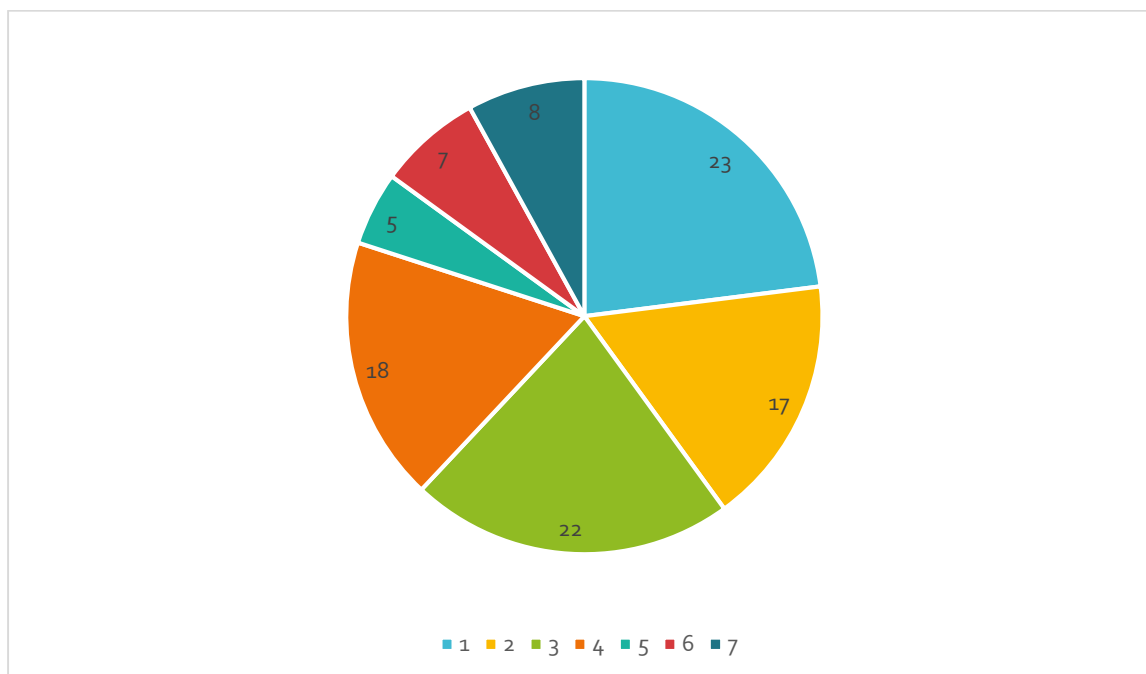
- Да, ходя на семинари, обучения и консултации, защото имам намерение да кандидатствам с проект (или вече съм подал проект)
- Да, ходя на обучения и семинари, защото искам да съм информиран в сферата на дейността си, но нямам намерение да реализирам проект
- Да, ходя на събития, тъй като искам да си създам връзки с бизнеса, общините и гражданския сектор

сектор, смятам, че са полезни и ще ми помогнат в работата

- Да, ходя на събитията с цел създаване на повече социални контакти по принцип
- Не ходя на събития, но следя дейността на МИГ чрез сайта им, медиите, познати
- Работя активно заедно с МИГ
- Не, по никакъв начин не участвам, нямам интерес

Повече от една трета от анкетираните (35.2%) следят и се интересуват от работата на МИГ (като получават информация от сайта, медиите и познати), но не участват в организирани събития, нито в общите дейности. Положително е, че все пак хората искат да знаят какво става в общността и да са информирани, тъй като това също е някакъв вид активност. 11.1% посещават информационните и обучителни събития на МИГ, за да си създадат връзки с бизнеса, общините и гражданския сектор, а пак толкова (11.1%) са изтъкнали като причина за участието си социалните контакти. Само 9.3% ходят на семинари, обучения и консултации защото имат намерение да кандидатстват с проект или вече са го направили, 7.4% посещават събитията, за да са по-информирани в собствената сфера на дейност, без да имат намерение да подават проекти. Едва 3.7% са казали, че работят активно с екипа на МИГ. Малко повече от една пета (22.2%) са отговорили, че нито участват, нито имат интерес, като тези отговори вероятно са попълнени чрез интернет медиите, а не на страницата на МИГ. Все пак обобщената картина на отговорите показва сравнително висока мобилизация на част от местната общност. Общо 42.6% от анкетираните са заявили, че участват по някакъв начин в събитията и работата на МИГ, други 35.2% проявяват активност като следят новините около прилагането на ВОМР, а дори тези 22.2%, които са отговорили, че не се интересуват, все пак са попълнили анкетата, което означава, че са искали да изразят някакво мнение по въпроса – т.е. имат известен интерес.

9. Защо бихте кандидатствали с проект пред МИГ?

1. Разчитам да получа безплатни консултации при подготовката на проекта ми от експертите на МИГ, нямам пари за професионални консултанти

2. Имам доверие на експертите на МИГ, защото ги познавам лично
3. Проектът ми е твърде малък, за да кандидатствам пряко в ДФЗ
4. Това е възможност да получа допълнителен финансов ресурс, извън другите субсидии и проекти, които съм реализирал
5. Разчитам, че експертите ще ми помогнат проектът да се реализира независимо дали е полезен за територията или не
6. Имам повече възможности за кандидатстване, тъй като отварянето на мерките от МИГ е с по два-три приема и върви след централизираните приемни
7. Ще се чувствам по-сигурен, ако има кой да ми помага и при реализацията на проекта, както и за осигуряване на плащанията, разчитам на МИГ и за това.

Във въпроса дали и по каква причина хората биха кандидатствали с проект пред МИГ, най-много отговори събира възможността за безплатни консултации при подготовката на проектните предложения - 23%, а още 22% са казали, че проектното им предложение е с малка стойност за да кандидатстват на национално ниво. 17% разчитат на екипа, тъй като се познават лично с хората в него и му имат доверие. По принцип, експертната помощ, която се предоставя от екипите на МИГ на малките бенефициенти се счита за едно от големите предимства на ВОМР. Местните хора имат доверие на местни експерти, които познават и помощта се предоставя много по-лесно „очи в очи“, като е и напълно безплатна. Допълнителният достъп до ресурс е не само във финансирането, но и в получаването на съвети, придобиването на нови знания и умения на място. Други 5% разчитат, че експертите ще помогнат независимо дали проектът е полезен за територията, именно поради личното си познатство с тях. Това, колкото и наивно да звучи, отново е белег за доверие. 18% ги мотивира възможността да получат допълнителен финансов ресурс, извън другите субсидии, които са взели. 7% имат и отговорите, че приемите им дават повече възможности за кандидатстване, тъй като се разминават с националните по време. Създаването на доверие между местните участници чрез екипите на МИГ е сериозен принос на ВОМР към местното развитие и до голяма степен тук е Въздействие чрез популяризирането на СВОМР. 7% очакват помощ при отчитане и реализиране на идеите си от страна МИГ.

12. Дейности по популяризиране

Оценката на популяризирането на Стратегията и на подхода ВОМР не е сред задължителните елементи, но има пряко отношение към основното изпълнение, тъй като оказва и едно от първите реални въздействия – увеличава информираността относно европейските фондове, мотивира инвестиционната активност и съответно повишава възможностите на местната общност, което е една от основните цели на ВОМР. Популяризирането е свързано именно с добавената стойност на ВОМР – повишаване на капацитета на местния социален капитал – придобиване на знания, предприемачески умения, управленски опит, както на индивидуално равнище, така и като колективно умение. В дейностите по популяризиране се включват инициативи насочени към местната общност извън подготовката на конкретните проекти.

Част от дейностите, които Сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ изпълнява в процеса на прилагане на стратегията за ВОМР са тези, свързани с информиране и публичност. Тези дейности се финансират от бюджета на МИГ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за ВОМР“ и са пряко свързани с процеса на кандидатстване и финансиране по мерките от стратегията. За важността на дейностите, свързани с осигуряване на информация за СВОМР, говори фактът, че бюджета по подмярка 19.4 е обвързан с усвояването на средствата, а разходите за популяризиране за целия период на прилагане на СВОМР са не по-малко от 20% от целия бюджет на МИГ по подмярка 19.4. Това на практика означава, че местните инициативни групи са задължени съгласно европейското и

националното законодателство по подхода ВОМР да извършват дейности по обучения, разяснения и консултации на своите потенциални бенефициенти и лица със сключени договори по мерките от СВОМР, както и да популяризират и рекламират дейността на МИГ и резултатите от изпълнението на подхода.

Дейностите по осигуряване на публичност са важен фактор за успеха на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ по изпълнението на стратегията за ВОМР и са насочени към осигуряване на висока степен на информираност и публичност на местната общност за процеса на финансиране и управление на публичния ресурс. Сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ изпълнява ангажимента си, вменен ѝ съгласно споразумението за изпълнение на стратегията за ВОМР, да информира потенциалните бенефициенти, както и всички активни жители на територията на двете общини за възможностите за финансиране по подхода ЛИДЕР/ВОМР, ПРСР 2014 – 2020 г., ОПИК 2014 – 2020 г. и ОПРЧР 2014 – 2020 г., както и да ги насърчи да разработват и подават проектни предложения. По този начин се цели да бъде постигнато предоставяне на финансово подпомагане на местния честен, публичен и неправителствен сектор, да се усвоят максимално средствата, предвидени в СВОМР за проекти, както и да се постигне подобряване на жизнената среда, икономическия растеж и доходите на населението.

Изпълнението на дейности по информиране и публичност на изпълнението на СВОМР гарантира прозрачността на процеса на управление и изпълнение на стратегията за ВОМР и допринасят за засилване на общото доверие в ролята и дейността на МИГ „Долни чифлик и Бяла“. Дейностите, свързани с публичност, способстват за постигане на максимално добра разпознаваемост и информираност на заинтересованите страни за възможностите за подпомагане, които дават трите оперативни програми, финансиращи СВОМР.

Част от политиката на Сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ по отношение на дейностите за популяризиране и публичност е организирането и провеждането на мащабна информационна кампания веднъж годишно. От сключването на споразумението за изпълнение на СВОМР до изготвяне на настоящия доклад, екипът на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ е провел 3 мащабни информационни кампании – през 2018 г., 2019 г. и 2020 г. Те са свързани основно с разясняване на изискванията към кандидатите и проектите за кандидатстване по различните мерки от стратегията.

Съгласно сключен договор със сдружение „Стъпка по стъпка“ през 2020 г. СНЦ „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ са планирани и проведени 4 бр. еднодневни обучения на местни лидери - потенциални бенефициенти по стратегията за ВОМР на МИГ на тема „Подготовка, разработване и управление на проекти към Стратегията за ВОМР. Проектен цикъл. Мултифондово финансиране“. Обученията са проведени на 10, 11, 17 и 18 октомври в с. Гроздьово, Община Долни чифлик и в гр. Бяла, Община Бяла.

Целта на обученията е да се повиши капацитетът на местната общност за подготовка и кандидатстване с проекти по мерките от СВОМР чрез придобиване на необходимите знания за същността и подходите за разграничаване на видовете проекти към СВОМР, допустимите дейности, както и умения за разработване, организация и управление на проекти. Представени са добри примери от практиката за успешно реализирани проекти като специално внимание е обърнато на изискванията за устойчивост на резултатите и постигане на индикаторите на СВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ при изпълнение на проектите. В проведените 4 бр. обучения са взели участие местни лидери - потенциални бенефициенти с проекти към стратегията за ВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ (представители на бизнеса, публичния и

неправителствения сектор, гражданското общество и жителите). В обученията са взели участие над 40 местни лидери.

През отчетния период членовете на екипа на МИГ, УС и ОС не са участвали в обучения, срещи и дейности по обмяна на опит с други местни инициативни групи, тъй поради голямата ангажираност с приемите на проектни предложения и усложнената обстановка в страната покрай разпространението на корона вируса COVID-19.

През 2020 г. сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ както и в предходните години, е провело широкомащабна информационна кампания, насочена към потенциалните кандидати с проектни предложения по мерките от СВОМР. Проведената кампания включва 10 информационни срещи за най-малко 10 участници, 4 еднодневни информационни срещи за най-малко 20 участници за представяне на СВОМР на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ и възможностите за кандидатстване с проекти по мерките от стратегията.

Съгласно сключен договор от 21.09.2020 г. между сдружение „Стъпка по стъпка“ и сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ са организирани и проведени 10 броя еднодневни информационните срещи (за най-малко 10 участници), имащи за цел да представят на местното население същността на многофондовата стратегия за ВОМР, общия бюджет и подкрепящите фондове и възможностите за кандидатстване с проекти по мерките. Информационните срещи са проведени през месеците септември и октомври 2020 г., както следва:

Еднодневни информационни срещи за най-малко 10 участници:

- 28.09 - с. Гроздьово, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 28.09 - с. Нова Шипка, Община Долни чифлик - сградата на кметството;
- 29.09 - с. Старо Оряхово, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 30.09 - с. Шкорпиловци, Община Долни чифлик - сградата на читалището.
- 01.10 - с. Пчелник, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 01.10 - с. Венелин, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 02.10 - гр. Бяла - сградата на Общински културен институт /музей/;
- 05.10 - с. Дюлино, Община Бяла - сградата на кметството;
- 06.10 - с. Голица, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 06.10 - с. Булаир, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 07.10 - с. Горица, Община Бяла - сградата на читалището;
- 07.10 - с. Господиново, Община Бяла - сградата на читалището;
- 08.10 - с. Детелина, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 08.10 - с. Рудник, Община Долни чифлик - сградата на читалището;
- 09.10 - гр. Долни чифлик - заседателната зала на Община Долни чифлик.

През същия период са проведени и четири еднодневни информационни срещи за най-малко 20 участници:

- 15.10 - гр. Долни чифлик - заседателната зала на Община Долни чифлик;
- 16.10 - гр. Бяла - сградата на Общински културен институт /музей/;
- 29.10 - гр. Долни чифлик - заседателната зала на Община Долни чифлик;
- 30.10 - гр. Бяла - сградата на Общински културен институт /музей/.

В рамките на информационната кампания, проведена през месеците септември и октомври

2020 г. са взели участие над 190 жители на територията на МИГ „Долни чифлик и Бяла“, които са получили актуална и подробна информация за възможностите за финансиране на проекти чрез стратегията за ВОМР.

От сключването на споразумението за изпълнение на СВОМР през месец април 2018 г., до края на 2020 г. административният екип на МИГ „Долни чифлик и Бяла“ извършва непрекъснати действия по консултиране и подпомагане на потенциалните кандидати и бенефициенти в офиса на сдружението или по телефона. През 2020 г. съгласно регистъра на сдружението в офиса на МИГ са консултирани 13 потенциални бенефициенти.

През 2020 г. екипът на МИГ е отговарял и на поставени въпроси по електронна поща и в Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН 2020), свързани с конкретни казуси и разяснения по насоките за кандидатстване.

Заради разпространението на новия коронавирус COVID-19, е въведен режим на дистанционна работа в офиса на МИГ, поради което след месец октомври 2020 г. консултирането на потенциалните бенефициенти е извършвано основно по телефона или чрез имейла на сдружението. Тези консултации не са вписани в регистъра, поради което реалният брой на консултираните лица значително надхвърля документирания им брой. В този период от екипа на МИГ са извършвани консултации по предстоящите за кандидатстване или текущи приеми – основно по мерки - 4.1, 4.2, 6.4.

В допълнение на провежданите информационни кампании, обучения и консултиране на потенциални кандидати и бенефициенти в офиса на сдружението, МИГ „Долни чифлик и Бяла“ използва различни комуникационни канали за предоставяне на информация. Екипът на сдружението регулярно публикува информация в печатни и електронни медии, като най-важните публикации са свързани с обявяването на приеми по различните мерки. МИГ поддържа електронна страница, съгласно изискванията на Наредба № 22 от 2015 г. като целта е чрез сайта не само местната общественост, но и всички заинтересовани страни от България и ЕС, да имат достъп до работата на сдружението и да получава подробна и актуална информация за възможностите за финансиране, постигнатите резултати и ефективността на изразходването на публичните средства по подхода ВОМР. Друг комуникационен инструмент за популяризиране дейността на МИГ е Фейсбук страницата на сдружението, която също се поддържа и редовно се актуализира.

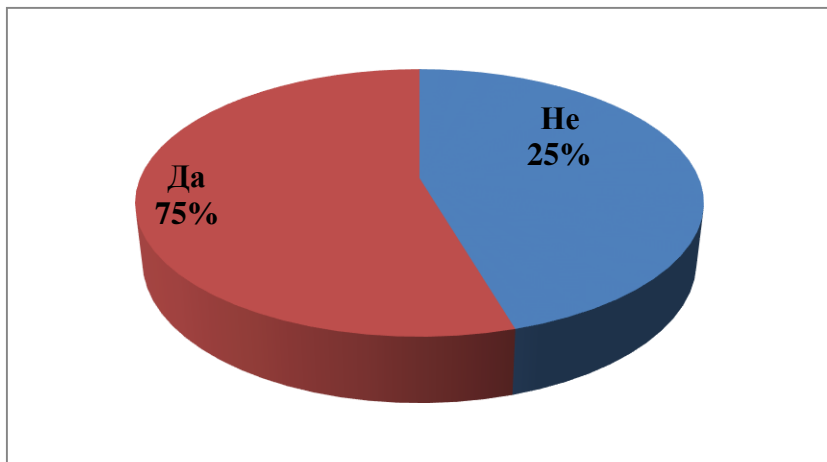
В следващите години от изпълнението на стратегията за ВОМР екипът на сдружение „Местна инициативна група Долни чифлик и Бяла“ следва да продължи дейностите си по информирание и популяризиране на стратегията сред местното население като търси нови разнообразни и ефективни за територията комуникационни форми.

През периода 2022 – 2023 година дейностите за информирание и публичност се очаква да бъдат значително повече за сметка на работата по обявяване на приеми за проектни предложения и тяхната оценка предвид етапа на изпълнение на СВОМР. В следващите години, предстои екипът на МИГ да отговори на нуждите на своите бенефициенти с организиране и провеждане на обучения, свързани с ефективното изпълнение и отчитане на проектите и извършването на задълженията по мониторинг и оценка.

Положително е създаването и на фейсбук страница, на която също се пускат новини и се получава обратна връзка чрез коментарите. Екипът работи основно с три регионални медии, но информация за дейностите му публикуват и други медии. През годините се изработват рекламни материали, информационни бюлетени за дейностите и прилагането на ВОМР и др.

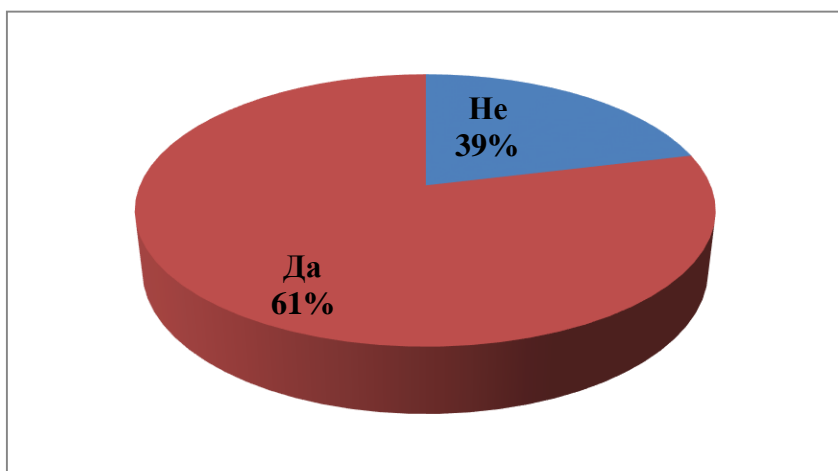
Освен повдигане капацитета на местната общност, МИГ участва в различни регионални и национални срещи за повишаване на собствените си управленски умения.

10. Знаете ли, че на територията на общината действа местна инициативна група?

Отговорите са красноречиви- 2/3 от анкетрианти знаят за съществуването на МИГ. Профилът на анкетираните, които не са информирани е много отдалечен от сферите на въздействие на ВОМР – това са представители на дребния бизнес в областта на услугите и производства, несвързани със земеделието (строително-монтажни дейности, тротоарни плочки, бензиностанции, дрехи, търговия на дребно), живеещи предимно в градовете на двете общини, както и свободни професии – лекари, адвокати, счетоводители. Все пак, като част от местната общност тези хора следва също да бъдат информирани и активизирани, за да вземат адекватно участие в успешното развитие на територията. Далите положителен отговор са предимно земеделски производители, както и преработватели на храни, които нямат пряка връзка с изпълнението на Стратегията, но очевидно поради сферата си на дейност се интересуват повече какво става в тяхната община.

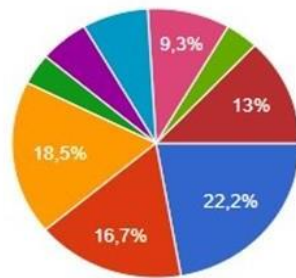
11. Знаете ли, че на територията на вашата общината се прилага подходът Водено от общностите местно развитие?

Така както половината от анкетираните знаят за съществуването на МИГ (минават покрай офиса, чели са или са чули по новините, случайно са станали свидетели на събитие, получили са рекламен материал), информираността относно самия подход, принципите му и ползите от прилагането му е видима.

12. В коя сфера трябва да се увеличи публичността на действията и работата на вашата

МИГ?

- Информацията за предстоящите приеми трябва да се публикува на п...
- Трябва да има повече предварител...
- Трябва да има повече информация...
- Публикациите на сайта да включват...
- Работата на МИГ и ползите от ВОМР...
- Повече прозрачност за работата на...
- Повече работа на МИГ „на терен“ ср...
- Участие на МИГ в общи регионални...
- МИГ трябва да участва или да е ин...

- Информацията за предстоящите приеми трябва да се публикува на повече места и повече време предварително, за да могат да се мотивират повече бенефициентите съответно да имат време да подготвят документацията си
- Трябва да има повече предварителни разяснения по мерките и консултации спотенциалните бенефициенти – индивидуални или общи информационни и работни срещи
- Трябва да има повече информация за начина на одобрение на проектите – как се избират и оценяват, кои са най-често допусканите грешки, за да се избегнат приследващ прием
- Публикациите на сайта да включват повече новини не само за дейността на МИГ, а и актуални новини по ПРСР и другите програми
- Работата на МИГ и ползите от ВОМР трябва да се отразяват повече в местните медии и сайтовете на двете общини, за да достигнат дори до хора, които не се интересуват и не са мотивирани да взимат участие в общи инициативи
- Повече прозрачност за работата на самата МИГ – как се взимат решения, кога се провеждат общи събрания, как гласува и действа УС, защо има текучество, каквато точно работа вършат експертите и др.
- Повече работа на МИГ „на терен“ сред местната общност не само по отношение на мерките и проектите, а и за получаване на обратна връзка и информация за настроенията, проблемите, одобрението и неодобрението на общността
- Участие на МИГ в общи регионални и местни инициативи, сдружения, информационни кампании, обмен на добри практики с други МИГ или с институции
- МИГ трябва да участва или да е инициатор на дейности, които не са пряко свързани с изпълнението на Стратегията - за запазване и популяризиране на местната идентичност и културно наследство, защита на местните продукти, създаване на обща регионална марка, младежки мероприятия, грижа за възрастните и хората в неравностойно положение и др.

На първо място с 22.2% е желанието информацията за предстоящите приеми да се публикува на повече места и повече време предварително, за да може потенциалните бенефициенти да имат време да се подготвят. Още информация за одобрението на проектите желаят 18.5%, а 16.7% искат да има повече предварителни разяснения по мерките и консултации с бенефициентите, 7.4% да знаят повече как се взимат решения, как действат управителните органи, защо има текучество. Следва, че общо 64.8 % от анкетираните смятат, че популяризирането трябва да е свързано най-вече с отварянето на мерките на Стратегията и работата на МИГ по прилагането ѝ. Това желание не е изненадващо, с оглед на това, че отговарящите са предимно от заинтересованите страни, т.е. от по-тесния кръг на въздействие на СВОМР. 13% все пак са казали, че МИГ трябва да участва или да е инициатор на дейности, които не са пряко свързани с изпълнението на Стратегията, а 9.3%, че МИГ трябва да работи повече „на терен“ сред местната общност не само по отношение на мерките и проектите, а и за получаване на обратна връзка и информация за настроенията, проблемите, одобрението и неодобрението на общността. 5.6% смятат, че дейността на МИГ и ползите от ВОМР трябва да се отразяват повече в медиите, за да достигнат дори до хора, които не се интересуват и не са мотивирани да взимат участие в общите

инициативи. 3.7% искат МИГ да участва повече в регионални и местни инициативи, а други 3.7% информацията на сайта да включва повече новини не само за дейността на МИГ, а и актуални новини по всички програми. Тоест 35.2% от участниците все пак са на мнение, че популяризирането на ВОМР трябва да е по-разширено, като очевидно разбирането на тези анкетираните за подхода ВОМР е по-широко, както е и в европейския контекст на прилагането му.

Тук могат да се направят няколко извода. МИГ работи по популяризирането на две нива – много добре сред заинтересованите страни в малките населени места, където са потенциалните бенефициенти и където се провеждат повечето от информационните срещи и средно сред останалата част от населението, която се намира в градовете и която засега не усеща пряко въздействие от прилагането на Стратегията. На второ място, може да се заключи, че кампаниите за популяризиране в рамките на задължителното не са достатъчни да активизират цялата общност. Препоръката в това отношение е МИГ да провежда и по-нестандартни кампании и да засили участието си в живота на общността не само чрез консултации и информация за конкретните проекти. Например, могат да се организират обществени дискусии заедно с общините и гражданския сектор на по-обща за територията теми – безработица, социално приобщаване, опазване на околната среда, предприемачество. Добра практика на МИГ в ЕС е да създават платформи за младежки инициативи или женско предприемачество, без това да е пряко свързано със Стратегията. МИГ може да е организатор или посредник при участието на бизнеса (не само бенефициентите) в национални или европейски изложения, панаири, фестивали. Трябва да се засили и участието в медиите, като много МИГ пускат рекламни клипове в местните радиостанции или осигуряват интервюта на членове на екипа по кабелните телевизии. На местна основа трябва да се организират повече събития, несвързани с мерките на СВОМР – пазари, изложби, фолклорни фестивали, концерти, общи инициативи с читалищата, като това може да се прави на доброволни начала или да се намират съответните спонсори.

Изпълнение на Стратегията.

Според вас, кой от местната общност има полза от прилагането на ВОМР на територията и реализирането на проекти чрез МИГ?

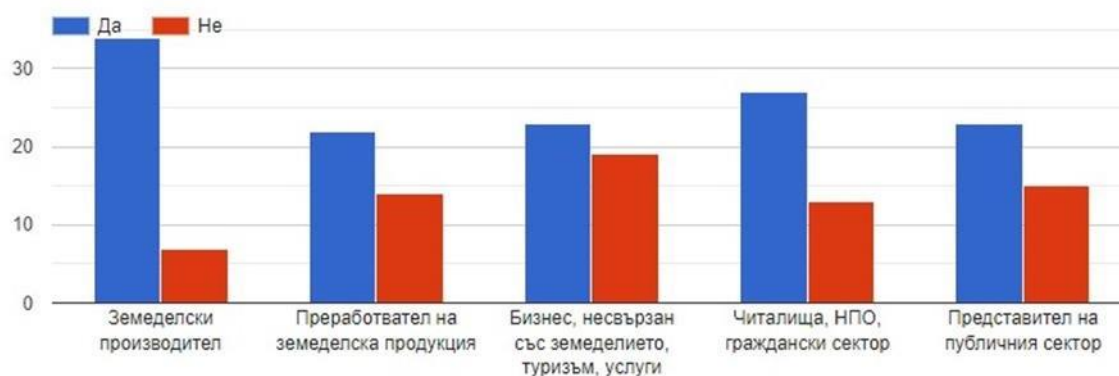
- Само бенефициентите по проектите и техните семейства
- Съответния сектор от земеделието, преработката, бизнеса, услугите, в който се реализирани проектите, тъй като той се развива по-бързо и по-добре
- Заинтересованите страни от съответния сектор, тъй като обменят опит и знания, научават за нови технологии и без да са реализирали проекти
- Предимно общините
- Всички местни хора, особено от проекти, които се грижат за благоустройството на населените места
- Всички заинтересовани страни, независимо в кой сектор са реализирани проектите, тъй като се повишава общата активност и осведомеността на местните хора относно различни възможности за развитие

- Само бизнеса и фирмите, които си се развиваха и преди
- Няма полза

Отговорът, че всички местни хора имат полза, особено от проектите, които се грижат за благоустройството на населените места събира 24.1%. Още 29.6% са казали, че ползата е предимно за общините, което може да се тълкува двояко – като положителна оценка, защото на практика общинските проекти имат директно въздействие върху подобряване условията на живот или като негативно отношение – че общините изземат ресурс от средствата за другите проекти. Мнението, че заинтересованите страни от съответните сектори в Стратегията имат полза и без да реализират проекти, тъй като обменят опит и знания е на 18.5% от анкетираните. Едва 1.9% са казали че ползите са само за бизнеса и фирмите, които така или иначе се развиват или само забенефициентите по проектите (5.6%). Ниски проценти обаче са събрали отговорите за ползите на съответния сектор на земеделието, преработката или бизнеса (3.7%), както и за повишаване на общата активност и осведоменост на местните хора (7.4%). Че няма полза от прилагането на ВОМР смятат 9.3%. Като общо отношение обаче, оценката е по-скоро положителна, тъй като по-големият процент от участниците в допитването все пак откриват полза в дейностите по приема на проекти.

Другият въпрос се отнася до обхващането на заинтересованите страни в мерките от Стратегията, включително отворените досега приеми, като отговорите напълно съответстват както на целите и приоритетите, така и на подадените проекти. Оценката е изцяло положителна, като най-висока естествено е от земеделските производители, за които са предвидени и най-голяма част от средствата, както и са подали най-много проекти досега.

Представени ли са Вашите интереси в Стратегията, ако сте:

Както се вижда от графиката, за всички заинтересовани страни преобладават отговорите „да“, като най-силно застъпени са те сред земеделските производители и гражданския сектор. 82.9% от земеделските производители смятат, че Стратегията има положително въздействие върху дейността им, защото интересите им са добре застъпени. Отговорите на преработвателите на земеделска продукция са 61% положителни. 54% от неземеделския бизнес, 67.5% от гражданския сектор (читалища и НПО) и 60% от публичния сектор също казват, че техните интереси са достатъчно представени чрез мерките и проектите и са удовлетворени от дейностите досега.

Индивидуални нагласи към ВОМР (удовлетвореност на местната общност)

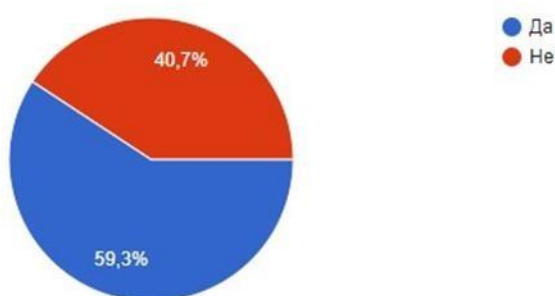
Прилагането на подхода ВОМР би трябвало да доведе до промяна на цялата територия, като освен материалните предимства (развитие на икономиката, подобряване на средата за живеене),

следва да има и нематериални резултати за хората и обществото. Те се изразяват в промяна в мисленето и нагласите към различни обществени проблеми, като тук се включват мотивацията и самочувствието на отделния индивид; придобиване на умения, знания и нов опит; повишаване способностите и капацитета на индивидуалните и колективни участници; взаимодействия и създаване на доверие между сектори, които иначе нямат общо и често са дори на противоположни позиции по редица въпроси - частния бизнес и публичните институции, обикновените жители и местните администрации, производители и потребители, неправителствен сектор в областта на екологията и земеделски представители и т.н.

Идеята на ВОМР е да предизвика промяна в поведението първо на ключовите участници в прилагането му (МИГ и заинтересованите страни), а впоследствие и на цялото население на територията. Подходът е най-вече начин за овластяване на местните хора и включването им във взимането на решения, като те от пасивни ползватели на определени отгоре надолу политики, стават активни създатели на бъдещото развитие на техния район. Участието на различни групи в процеса на планиране увеличава самочувствието им и увереността, че сами могат да се справят с проблемите си. Социалното взаимодействие и партньорството между различни групи участници допринася за по-балансирана защита на техните интереси на местно равнище.

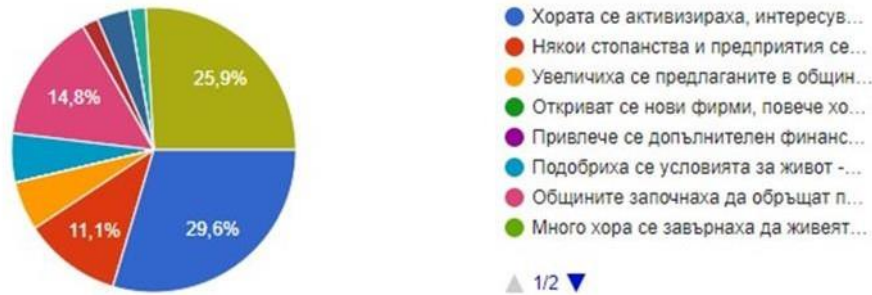
За успешното прилагане на Стратегията за ВОМР, освен обективните фактори (отварянето на мерките и приема на проекти), е важно и субективното възприятие на дейностите от страна на местната общност – одобрението или неодобрението на хората може да съдейства, но може и да се превърне в пречка. Дали хората вече усещат и виждат ползите от ВОМР е важно, за да ги мотивира, като тук има значение и личното възприятие на всеки. Затова и част от въпросите в двете анкети, проведени на сайта на МИГ и по телефона целят да определят точно това лично мнение – не толкова оценка на работата на МИГ, проектите и популяризирането на подхода, която беше дадена в предишните глави, а усещането дали самите участници лично имат полза, независимо дали са свързани пряко със СВОМР или са само странични наблюдатели – т.е. има ли удовлетвореност на местната общност. Първите два въпроса са аналогични и в двете допитвания и дават както сходни, така и различни резултати, според различния профил на анкетираните.

Наблюдавате ли промени на територията на вашата община, откакто на нея действа Местна инициативна група и се прилага подходът ВОМР?

По-голямата част от запитаните на сайта – 59.3% казват, че наблюдават някаква промяна на територията, като все пак тези, които са отговорили отрицателно не са малко – 40.7%, като се има предвид, че анкетираните са предимно от заинтересованите страни, които имат връзка с МИГ и са запознати с работата му. В следващия въпрос е конкретизирано какви промени, според тях са настъпили.

Посочете какво конкретно наблюдавате във връзка с прилагането на ВОМР:

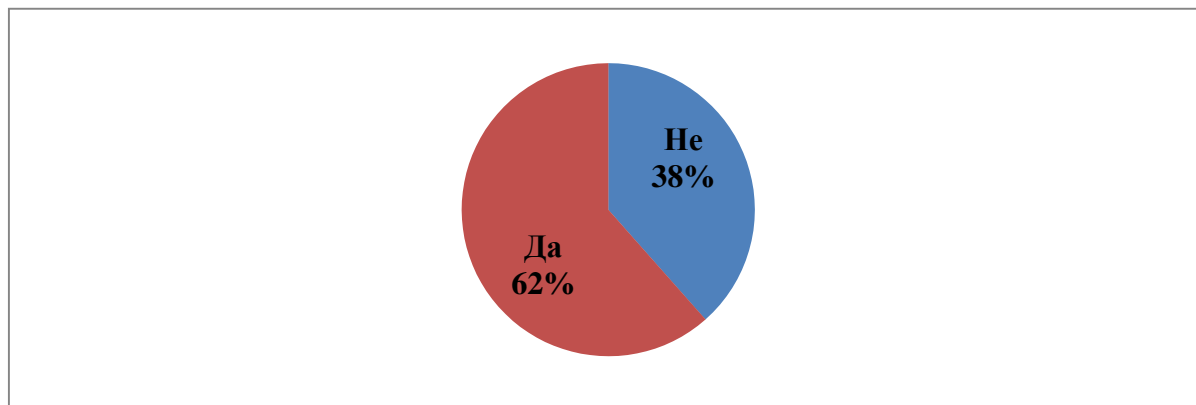
- Хората се активизираха, интересуват се от проектите и какво става в общината
- Някои стопанства и предприятия се модернизират и купуват техника
- Увеличиха се предлаганите в общината услуги – и битови, и социални
- Откриват се нови фирми, повече хора искат да правят бизнес
- Привлече се допълнителен финансов ресурс, извън проектите и програмите
- Подобриха се условията за живот - правят се пътища и канализация градинки, осветление, спортни съоръжения, ремонтират се читалища
- Общините започнаха да обръщат повече внимание на проблемите на хората и да се вслушват в тяхното мнение
- Много хора се завърнаха да живеят в селата
- Създават се нови работни места, доходите се повишават
- Много и различни групи започнаха да се включват в обществения живот
- Местните хора придобиха повече самочувствие
- Хората започнаха повече да се замислят за природата и здравето си
- Нито едно от изброените по-горе все още не се наблюдава на територията

Прави впечатление, че тук тези, които не вижда никакви промени (нито едно от изброените не се наблюдава на територията - 25.9%) са доста по-малко от заяvilите „не“ в предишния въпрос. Тук не са участвали само казалите „да“ на предишния въпрос, а всички – т.е. при изреждането на конкретни промени, част от анкетираните са „размислили“ и все пак са оценили, че някаква промяна има. Най-висок процент събира промяната в активността на хората и това че вече се интересуват какво става в общината - 29.6%. Още 3.7% са казали, че много и различни групи са започнали да се включват в обществения живот. Както беше отбелязано нееднократно, повишаването на участието е едно от първите въздействия, които реално се наблюдават още в началото на прилагането на ВОМР, като степента на активност е сред решаващите фактори за успешното реализиране на Стратегията. Второто място е за отговорите, свързани с това, че общините за започнали да обръщат повече внимание на хората и да се вслушват в тяхното мнение - 14.8%. Това също не е изненадващо, тъй като МИГ на практика е част от местното самоуправление и инструмент на децентрализацията на политиките и този тип въздействие също се наблюдава почти веднага. Че някои стопанства и предприятия се модернизират и купуват техника, т.е. реализират проекти е наблюдение на 11.1% от анкетираните. Други 5.6% отбелязват дейността по общинските проекти - правят се пътища и канализация градинки, осветление, спортни съоръжения, ремонтират се читалища. Още 5.6% а казали, че са се увеличили социалните и битови услуги, като явно се имат предвид общинските такива (мярка 6.4. не е започнала). Ниският процент в тези отговори се дължи на принципна обща оценка – проектите на общините не са стартирали, но все пак се вижда, че се полагат усилия за подобряване качеството на живот. Точките, които съдържат наблюдение за желанието да се прави повече бизнес от местните хора и, че е привлечен допълнителен финансов ресурс извън проектите и програмите нямат нито един отговор. Това е пореден сигнал към МИГ, че трябва да се провеждат по-усилени кампании за

активизиране на предприемачеството. Едва 1.9% от анкетираните смятат, че доходите се повишават и се създават нови работни места. Други 1.9% виждат промяна в мисленето по отношение на природата и здравето си, което пак подсказва необходимостта от популяризиране на практики за опазване на околната среда, както и за здравословен начин на живот (във връзка с изграждането на спортни съоръжения). Липсват отговори за завръщане на хората по селата, което е естествено, но все пак една от целите на ВОРМ е и това. Нито един човек не е казал и, че местните хора са придобили повече самочувствие.

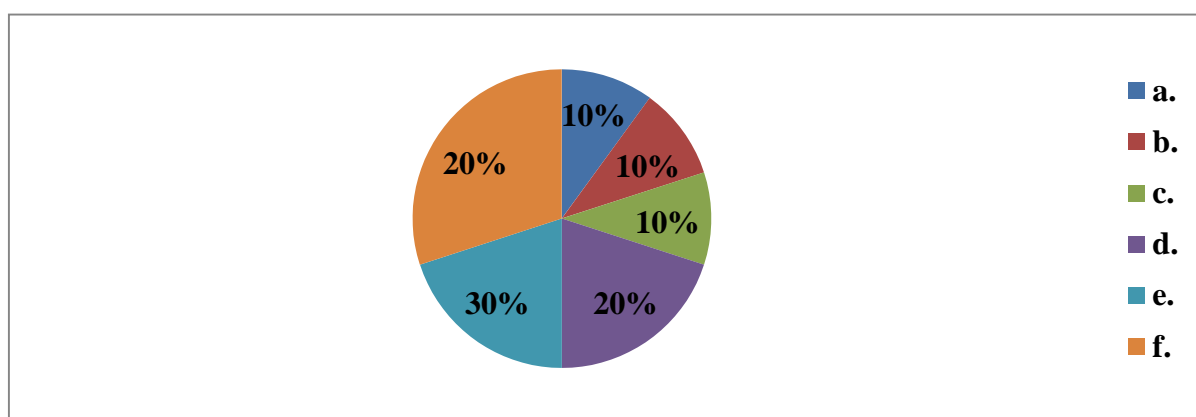
В телефонната анкета, чиято цел е да събере мнения сред по-широки кръгове от местната общност, а не само заинтересованите страни, са зададени същите два въпроса.

Промени ли се нещо на територията, откакто на нея се прилага подходът ВОРМ?

Както се вижда от графиката, тук съотношението е същото на аналогичния въпрос от сайта – 62% смятат, че нещо не се е променило, а 38% не виждат промени. Какво точно е то са отговаряли в следващия въпрос.

Какви промени наблюдавате, откакто се прилага този подход?

- Увеличиха се предлаганите в общината услуги – и битови, и социални
- Откриват се нови фирми, повече хора искат да правят бизнес
- Общините започнаха да обръщат повече внимание на проблемите на хората и да се вслушват в тяхното мнение.
- Създават се нови работни места, доходите се повишават
- Подобриха се условията за живот - правят се пътища и канализация, градинки, осветление, спортни съоръжения, ремонтират се читалища
- Нито едно от изброените по-горе все още не се наблюдава на територията

Тук горе долу се запазва съотношението между тези, които не намират промени на територията

от предния въпрос (38%) и тези, които на този са отговорили, че нито една от изброените предложения не се наблюдава (30%). Разликите се дължат на това, че при телефонната анкета повечето от далите отрицателен отговор на първия, естествено са отказали и да отговорят на втория въпрос. И тук общинските проекти събират сравнително висок процент одобрение – отговорите, че се подобряват условията за живот са 20%. Интересно е, че други 20% смятат обратно на другата анкета, че вследствие на подхода се повишават доходите и се създават нови работни места, което е по-скоро наблюдение на икономическо раздвижване в района, а не за прякото въздействие на ВОМР. Безспорно оценката е свързана с реализиране на проекти по оперативните програми и навлизането на европейски средства в стопанствата и предприятията, като е нормално да не се прави особена разлика дали БФП е получена чрез МИГ или пряко. Вече беше обяснено, че очакваните ефекти и въздействия и за частния, и за публичния сектор са с натрупване на дейностите по различните проекти. Останалите отговори за предлаганите услуги, връзката на гражданите с общините и правенето на бизнес събират по 10%.

Трябва да се каже, че създаването на позитивен образ на мястото, което обитава общността, осъзнаването, че то има ресурси и потенциал, както и доверието във възможностите му, са основен двигател на местното развитие и най-важен мотив хората да останат където са се родили и да работят за неговия просперитет. Обратно – негативният образ е съществена пречка за каквото и да е развитие. Затова и подходът ВОМР се свързва не само с популяризиране на определени принципи, а и на цялата територия, на която се развива, по тази причина е и нуждата от утвърждаване на местната идентичност и повишаване на местното самочувствие.

И ако първите въпроси в двете анкети са свързани със субективното усещане за наблюдавани промени на цялата територия, следващите са вече за преценка на личните ползи и удовлетворение от подхода на анкетираните.

Каква е ползата от прилагането на ВОМР за Вас ?

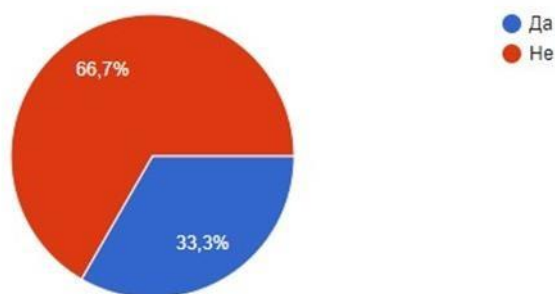

- Увеличиха се познанията ми за програмите, субсидиите, проектите
- Увеличиха се познанията ми в моята сфера на професионална дейност
- Увеличиха се познанията ми за предприемачеството и как се прави бизнес
- Започнах преработка, нов бизнес, създадох нови услуги, купих техника
- Имам възможност да получа допълнителен финансов ресурс
- Повиших качеството на продукцията си
- Намерих нови пазари
- Станах по-активен в работата и взимането на решения
- Започнах да участвам в обществения живот
- Засега не виждам полза лично за мен и семейството ми

Очаквано, голяма част от участниците виждат ползи за територията, но все още не намират такива за себе си – 37% са казали, че засега от прилагането а ВОМР няма ползалично за тях и за семействата им. Това е нормално дори за потенциални бенефициенти или хора с одобрени вече

проекти, тъй като те не са стартирали и съответно ползите са все още съвсем общи и имагинерни. Все пак 24.1% от отговорилите намират полза в това, че са се увеличили познанията им за програмите, субсидиите и проектите, 9.3% смятат, че са се повишили знанията им в сферата на професионалната им дейност, а 14.8% виждат полза в това, че могат да получат допълнителен финансов ресурс. По 1.9% събират отговорите, че се е повишило качеството на продукцията им, че са намерили нови пазари или че са се увеличили познанията им по предприемачество. Други 3.7% казват, че са започнали преработка, нов бизнес, купили са техника. Очевидно последните отговори във въпросните точки (общо 9.4%) са давани от хора, които вече са реализирали проекти в предишния период или на централни приеми. Че са станали по-активни в работата и взимането на решения са споделили едва 1.9%, а че са започнали да участват в обществения живот – 3.7%.

Имате ли усещането, че участвате активно във взимането на решенията страна на местната общност?

Като се има предвид, че все пак в тази анкета са взели участие представители и на незаинтересованите страни, положителните отговори от 33.3% са сравнително добър показател. Тук не става въпрос дали са застъпени техните интереси в Стратегията (в предишен въпрос абсолютно всички са казали, че са добре застъпени), а именно за личното усещане за участие на гражданите в местното самоуправление и взимането на решения. Едно от основните идентифицирани предимства на подхода е развитието на гражданското общество в селските райони. „Европа по-близо до гражданите“ е и приоритетът, според който ще се прилага ВОМР в следващия Програмен период. Това е тема, по която по-старите партньорства в страните от ЕС работят отдавна и успешно включват местните общности при планирането на цели за развитие – на много места не само органите на МИГ, но и обикновените местни жители работят заедно с администрацията по изготвянето на общинските планове, организират се местни референдуми по важните въпроси, променя се местното законодателство (например по отношение обществените поръчки, като малките местни производители са с предимство при снабдяване на детските заведения с прясна храна), има модели на управление, в които МИГ е първостепенен разпоредител на разходваните бюджетни средства и проектите не минават през одобрението на централните власти. Нашите МИГ не успяват все още да се справят с тази задача по ред причини – все още нямат опит, нямат и особена възможност, тъй като са зависими от общините, самите хора не разбират напълно как тяхното мнение може да има значение, като за това има и исторически предпоставки – хората са свикнали някой друг да решава вместо тях. Препоръката към МИГ е да се допитва по-често до местните жители, като изследва схващанията и убежденията им по различни теми и дори да ги кара да дават идеи за решаването на някои проблеми. Това може да става както на сайта на МИГ, така и на срещите, посветени на мерки от Стратегията. Важно е да бъдат привлечени хора от малките населени места, които са относително изолирани, недостатъчно информирани и никога не са участвали активно в обществения живот, както и да се търси сътрудничество с организации на хора в неравностойно

положение и маргинализирани групи, младежки и женски сдружения.

Точно сътрудничеството и взаимодействието между различни групи от хора и представители на различните социални слоеве е раздвижване на гражданското общество, както е и основен принцип на БОМР.

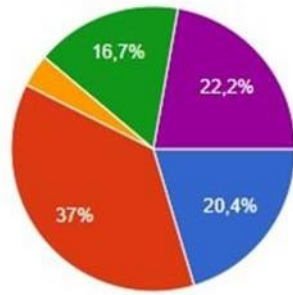
Вие лично успяхте ли да се възползвате от някакъв вид сътрудничество между производителите във вашата сфера, обмяна на опит с други МИГ, подобряване на връзките с администрацията?

- Да, покрай МИГ се запознах с много хора в моята сфера и обменяме опит
- Да, чрез МИГ имам достъп до повече информация за моята дейност и бизнеса
- Да, подобриха се връзките ми с общинската администрация и въобще властите
- Да, МИГ редовно представят добри практики от страната и ЕС
- Не, всеки пази опита за себе си и не обменя информация с другите
- Не успявам да създам контакти нито в моята сфера, нито с общината
- МИГ не представят добри практики и не обменят опит с други МИГ
- Не се интересувам от работата на МИГ

Общо 53.7% са дали положителен отговор, че лично са успели да извлекат полза за себеси от различен тип сътрудничество – 24.1% са казали, че чрез МИГ имат достъп до повече информация за тяхната дейност и бизнеса, 11.1% смятат, че са се подобрили връзките им с общинската администрация и властите, а още 11.1%, че се възползват от добрите практики, които представя МИГ. 7.4% намират лично удовлетворение в това, че са се запознали с други хора от тяхната сфера на дейност и вече обменят опит. В отрицателните отговори също има нюанси – едва 9.3% не се интересуват от работата на МИГ, а 7.4% мислят, че всеки пази опита за себе си и не го споделя с другите. 14.8% са казали, че те лично не успяват да създадат контакти, а не че няма хора, които вече са създали и взаимодействат. Други 14.8% смятат, че МИГ не представят добри практики и не обменят опит с други МИГ. Тук може да бъде даден отново съвет за повече публичност на работата на екипа и повече взаимодействия с местните жители, а не само с потенциалните бенефициенти на проекти. Също така да бъде засилено и изграждането на мрежи между участниците или между участниците и други институции (научни, образователни, екологични, социални), като мрежите не са просто една или две организирани срещи, а постоянна обмяна на опит и мнения, често и съвместно вземане на решения. За платформа може да послужи дори страницата на МИГ във фейсбук.

С кои свои дейности МИГ би била най-полезна за вас?

- Предоставяне на повече информация за мерките и програмите, консултиране...
- Провеждане на повече работни срещи, обучения, семинари, конфер...
- Осигуряване достъп до изследователски програми, експерт...
- Изработване на различни доклади за проблемите, секторни анализи, стра...
- Обмен на информация и добри практики с други МИГ, създаване на...

- Предоставяне на повече информация за мерките и програмите, консултиране и подпомагане подготовката на конкретните проекти
- Провеждане на повече работни срещи, обучения, семинари, конференции с цел хората да се запознаят и да повишат информираността си за секторите, в които работят и без оглед реализирането на проекти
- Осигуряване достъп до изследователски програми, експертни изследвания, участие в обучителни инициативи, партньорство с научни и образователни организации
- Изработване на различни доклади за проблемите, секторни анализи, стратегии, програмни документи за развитието на територията като цяло. Участие в изработването на стратегии на местните администрации
- Обмен на информация и добри практики с други МИГ, създаване на мрежи за партньорства с различни институции и неправителствени организации на територията на страната или чрез трансгранично сътрудничество.

Това отново е въпрос за личната полза, която усещат, че трябва да получат хората, участвали в анкетата. 37% изразяват мнение, че трябва да има повече общи мероприятия - работни срещи, обучения, семинари, конференции, за да повишат информираността си за сферите, в които работят, дори без да реализират проекти. Явно усещането обединява едновременно увеличаване на знанията и уменията с общуването и обмяната на опит (именно това е и социалният капацитет). Други 22% са пожелали обмен на информация и добри практики с други МИГ, създаване на мрежи за партньорства с различни институции. Подаденият проект на МИГ по мярка 19.3 за сътрудничество е някакво начало, но трябва да се установят повече контакти и с други МИГ, особено в района. Общите действия на регионален принцип доказано постигат много добри резултати, например при преговори с централните власти, регистрирането на общи териториални марки за продукти, организиране на местни пазари, развитие на туризма в целия район, а не на парче, запазване на културното наследство. Мрежите на МИГ в държавите на ЕС се образуват първоначално именно на регионален принцип (дори в рамките на няколко съседни държави), а след това се развива сътрудничество с по-широк обхват. 16.7% от отговорите са свързани с възможността МИГ като представител на местната общност да участва в изработването на стратегиите на местните администрации, т.е. да е част от публичната власт, както и сам да съставя различни доклади за проблемите, секторни анализи, стратегии, програмни документи, като те също дават насоки как да се развива територията като цяло. Много малка част от анкетираните - 3.7% искат от МИГ да им осигури достъп до изследователски програми и експертни изследвания и да работи в партньорство с научни и образователни организации. Последното е свързано с въвеждането на иновации и очевидно има неразбиране и незнание, че обединяването на практиката с научните достижения също може да става с посредничеството на МИГ. 20.4% от участниците в анкетата продължават да настояват, че екипът трябва да осигурява повече информация за мерките и програмите, като мнението им свързва МИГ предимно с прилагането на мерките от СВОМР. Както вече се отбеляза, това е основната, но не и единствена

дейност на МИГ, като в много случаи спомагателните дейности (популяризиране, създаване на мрежи и взаимодействия, повишаване на местния капацитет) се оказват по-важни, отколкото отварянето на мерките. Като пример в това отношение могат да се дадат територии, които в предишния програмен период са изпълнявали стратегии за местно развитие и са завършили успешно проектите по тях, но не са успели да мобилизират общностите в достатъчна степен, така че да прилагат стратегии и в този – т.е. подходът се е провалил.

Последният въпрос в анкетата се задава регулярно, за да се проследят нагласите на общността при евентуална заплаха от провал на част от Стратегията и възможността МИГ да пренасочи средства по други мерки и други проекти, различни от първоначалните намерения. Тъй като ВОМР е подход на местно равнище, той е много по-гъвкав от централните политики и може да се променя по-бързо и да коригира приоритетите при необходимост – промяна в обстоятелствата, липса на бенефициенти.

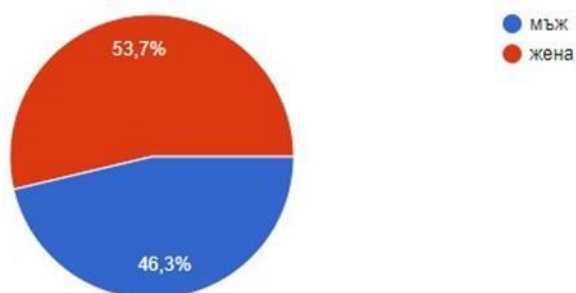
Като обобщение на тази част от анкетните проучвания, може да се каже, че засега степента на удовлетвореност на местната общност е висока сред заинтересованите страни и относително ниска за по-широкия кръг на въздействие на ВОМР сред местните хора. По-високо одобрение среща работата на МИГ по отваряне на мерките и приема на проекти, както и провеждането на информационни срещи и консултации, не е така обаче по отношение на популяризирането на Стратегията, което трябва да се увеличи, както и по отношение взаимодействието с части от общността, които все още не се чувстват ангажирани в общите действия, нито имат усещане, че от тях зависи взимането на решения. Степен на въздействие е постигната предимно на ниво повишаване на знанията за проектите и програмите и подобряване на контактите между заинтересованите страни. МИГ има още работа по отношение въвличането на повече хора в дейностите, създаване на мрежи, вкл. и с научни и образователни институции за улесняване въвеждането на иновации и добри практики, повишаване на предприемаческия капацитет най-вече сред земеделските производители, разяснителни кампании относно общинските проекти (за по-голямото им одобрение), повече активност в структурите на местното самоуправление.

13. Профил на анкетираниите

Анкетата е проведена в периода 19 ноември – 26 ноември 2021, като е попълнена от 54 участника. Почти равномерно са разпределени мъжете (46.3%) и жените (53.7%), като повечето участници са в активна трудова възраст от 30 до 40 г. (29.6%) и от 41 до 55 г. (37%). Младежите до 29 г. са 11.1%, а хората над 55 г. са 22.2%. Преобладават хората със средно образование (50%), тези с

Информация за анкетирания:

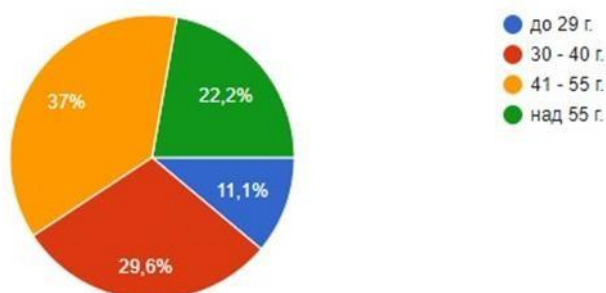
54 отговора

висше са 27.8%, а със средно-специално – 22.2%.

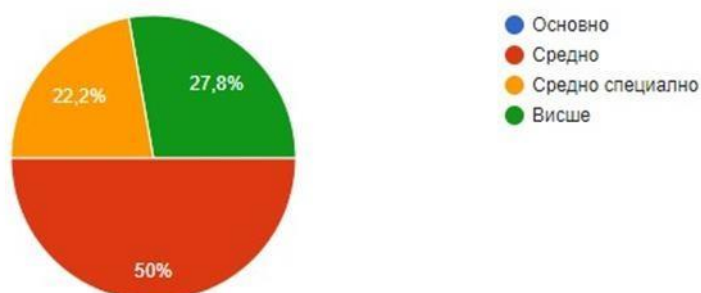
Възраст:

54 отговора

Образование:

54 отговора

Сравнително равномерно са представени участниците от двете общини, като все пак анкетираните са повече от община Долни чифлик – 56 %, а тези от община Бяла са 44 %. Заинтересованите страни също са обхванати почти еднакво, като най-много са представителите на бизнеса, различен от земеделието и услугите – 33.3 %. Земеделските производители са 22.2 %, гражданският сектор е представен от 18.5 %, а публичния от 25.9 % от участниците в анкетата

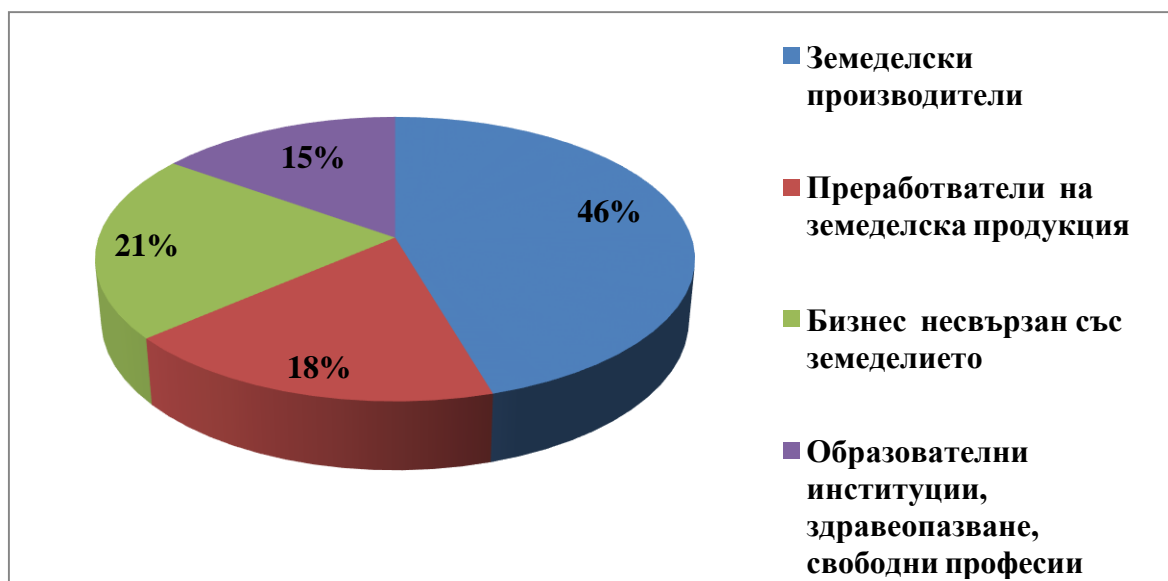
Представител на заинтересованата страна:

54 отговора

По обясними причини участниците не са питани за образованието им по телефона, нито за възрастта. Заинтересованите страни са предварително определени от съставителите на анкетата, така че да не са свързани с работата на МИГ.

Заинтересовани страни:

Тъй като анкетата е анонимна и неперсонализирана, избрани са участници от: производители на зърнени култури, представители на животновъдството и пчеларството, кооперации, винарски изби (земеделски производители); преработватели на растителна продукция, трапезни мазнини, захарни изделия, месо (преработватели на земеделска продукция); търговия със строителни материали, търговия с горива, дървени изделия, производство на селскотопански сечива, крепежни елементи, бензиностанции, , търговия с дрехи (бизнес несвързан със земеделието); училища, детски градини, медицински центрове, лекари, счетоводители, представители на свободни професии в областта на културата и изкуството.

14. Изводи и препоръки

Като обобщение на анализа могат да бъдат направени няколко извода:

Прилагането на Стратегията за ВОМР на МИГ „Долни Чифлик и Бяла“ е към края на изпълнение, като екипът на МИГ е отворил всички приеми, всички мерки са отворени. МИГ е провел всички процедури. Всички процедури са одобрени от УО, има голяма част подписани договори с бенефициентите, но и голяма част очакват подписване на договори, но това не зависи от работа на МИГ. Съответно заради процеса на забавяне на сключване на договори, а от там и забавяне на изпълнението им, очакваните въздействия върху икономическото развитие (модернизация на стопанства и предприятия, диверсификация на бизнеса), подобряване на качеството и средата на живот (инфраструктурни проекти, туризъм), запазване на местната идентичност и придобиване на знания все още са потенциални и не са постигнати. Частично въздействие все пак е постигнато в някои области, които се отнасят предимно към добавената стойност на ВОМР: повишаване осведомеността на местните хора относно програмите на ЕС и възможността да реализират проекти активизиране на общността по отношение участието в обществения живот и отчасти повишаване капацитета за правене на бизнес взаимодействие между заинтересованите страни – увеличаване на формалните и неформални контакти между тях известна промяна в мисленето и нагласите към някои от по-важните теми на устойчивото развитие, осъзнаване на ползите от „общото“, което не противоречи на „частното“ подобряване на местното самоуправление (обуславя се от съществуването на публично-частно партньорство - МИГ на територията).

Макар че тези въздействия изглеждат незначителни в сравнение примерно с икономическото развитие и повишаване на доходите, всъщност те са сред най- дългосрочните и положителни ефекти от прилагането на ВОМР. Повишаването на капацитета на социалния капитал в селските райони е основа за всякакво по-нататъшно развитие, защото то се реализира именно от хората. Като едно от основните предимства на ВОМР се изтъква именно водещата роля на хората, а не на политиките, налагани отгоре. Под оживяване на териториите се разбира активизирането на местните общности да участват и да насочват формирането на приоритетите на местното развитие. В това отношение чрез работата си МИГ е постигнала резултати сред част от общността, но има още много какво да се направи в тази посока, особено сред представителите на тези сфери, които не са обхванати пряко от Стратегията.

Затова препоръките към МИГ са свързани както с прякото изпълнение на СВОМР, така и с необходимостта от по-голямо популяризиране на предимствата от прилагането на подхода, тъй като те се отнасят към по-дългосрочни цели за територията, вкл. и планиране на следващия Програмен период след 2023 година.

На първо място, именно във връзка с изпълнението е препоръчително някои от индикаторите в СВОМР да бъдат коригирани, като най-важно е да бъде добавен индикатор за размера на инвестициите (БФП плюс съфинансиране). Такъв индикатор, от една страна ще даде по-ясна представа за въздействието на СВОМР върху икономическото развитие на територията (частните инвестиции са важни, колкото и тези по европейските фондове). От друга страна, индикаторът ще гарантира по-успешно изпълнението – дори да не се реализират проектите по някои от заложените мерки, при прехвърляне на средства от тези мерки към други, ще има изпълнение на бюджета на Стратегията. Коментар за другите индикатори беше направен в съответната глава на анализа.

Втора препоръка, свързана с работата на МИГ по прилагането е оптимизиране на базата данни. Освен задължителните атрибути за проектите, бенефициентите и инвестициите, свързани с тях, екипът може да направи и някои допълнителни проучвания, които ще улеснят впоследствие оценката за въздействие: дали бенефициентът кандидатства с проект за първи път или по каква програма и мярка е получавал помощ досега, като последното би помогнало за оценката на многосекторния подход – ако бенефициентът е получавал помощ по различни програми, как са комбинирани интервенциите; дали проектът е вдъхновен от някаква добра практика и откъде се

е информирал бенефициента; какви са най-големите трудности, които е срещнал, откъде е набавил средства за съфинансиране; оценка на бенефициента за работата на МИГ; заетост извън стопанството, равнище на доходите, брой членове на семейството, работят ли другаде членовете на семейството и др. Това не са дължителни данни и могат да бъдат събирани по желание, дори в неформален разговор, но биха улеснили в голяма степен една последваща оценка на по-общото въздействие на СВОМР върху територията, която не се основава само на изпълнението на количествените показатели. МИГ може да установи сътрудничество и с Териториалното статистическо бюро, откъдето да получава тримесечни данни за работната сила, доходите, демографията, безработицата, икономическите показатели на предприятията и т.н., за да се ориентира за тенденциите и проблемите, а и по-лесно да направи сравнения при заключителната оценка.

Особено важна е активната комуникация и установяване на добри връзки с УО на програмите и с разплащателната агенция ДФЗ, за да може своевременно да се реагира на възникнали проблеми при оценката и особено при одобряването на плащания. Контактите могат да са индивидуални, чрез изпращане на официални писма, в които са формулирани някакви проблеми или чрез колективен натиск чрез мрежите, в които членува МИГ – асоциациите на МИГ, НСОРБ или с посредничеството на общинската и областната администрация.

Въпреки че екипът на МИГ е свършил невероятна организационна работа досега (информационни срещи, включване на заинтересованите страни), наложителни са повече дейности в посока популяризиране на Стратегията и на самия подход ВОМР, за което са и следващите препоръки. Особено важна е работата сред местната общност, която не е пряко свързана с мерките на Стратегията – хората извън земеделския бизнес, населението на градовете. Задачите на МИГ са дългосрочни и не се ограничават само в прием и обработка на проекти по график. Местните хора трябва да се чувстват отговорни и мотивирани да участват в развитието на територията и взимането на решения.

В това отношение в рамките на бюджета си или чрез търсене на допълнително финансиране МИГ може:

- Да подобри работата си с регионалните медии, като популяризира работата си не само чрез формални прессъобщения за прием на проекти. По-често могат да се дават пресконференции или да се организират участия и интервюта напредставители на МИГ или бенефициенти, защото именно това са местните лидери и публичните говорители, чиито мнения трябва да се чуват сред общността. Кампаниите трябва да обхващат не само дейностите на МИГ, но и самия подход ВОМР – какви са преимуществата му за местното развитие и че дава възможност на местните хора да участват по някакъв начин във взимането на решения;

- Да организира дискусии по определени теми, а не само за мерките от ВОМР, като в такъв форум може да се превърнат и част от информационните срещи, провеждани по места. Такива теми от особена важност са приоритетите на бъдещото развитие на общините, взаимодействието между граждани и местна власт, набелязване на местни проблеми (извън Стратегията) и начини на решаването им. Дискусии са необходими и за да се преодолеят негативните нагласи към теми като равенство между половете, опазване на околната среда, интегриране на маргинализирани групи. При добро желание МИГ може да организира и по-големи обществени дискусии, извън регулярните срещи, като това се прави с помощта на общините и местните НПО, или включване във вече организирани от някой друг дискусии и кампании по съответните теми;

- Да организира специализирани обучения и семинари извън тези по мерките и проектите, като най-съществена е необходимостта от повишаване на предприемаческата култура и активност. Най-вече на малките производители трябва да се обяснява, че независимо от бюрокрацията, не е толкова „страшно“ да се започне малък бизнес и да се регистрира фирма, да се води счетоводство. Нивото на предприемаческа активност у нас е много ниско, особено в малките населени места и сред земеделските производители, като този фактор се отчита като основен пречка за развитието на селските райони. Специализирани обучения са нужни и за новите технологии в селското стопанство, научните постижения в тази област, променените пазарни

изисквания, стандартите за качество и др., като за целта могат да се канят гост-лектори, специалисти по темите;

- Да работи повече „на терен“ сред общността – МИГ може да се включва по-активно в събития на други местни организации – дискусии на НПО, фестивалии събития на читалищата или културните институции, регионални и национални срещи, образователни или социални инициативи. Също така може да посредничи в разрешаването на проблеми, които не са свързани с конкретни действия по Стратегията – например по отношение на ромите или уязвимите групи. Трябва да се има предвид, че местните инициативни групи в ЕС развиват множество странични дейности, извън основната по проектите – регистрират общи териториални марки или сертификати за местни продукти и туризъм, изграждат местни пазари, поръчват научни изследвания и доклади, някои дори имат собствени предавания по местните радиостанции, организират фестивали, посредничат при разрешаване на конфликти между различни групи на общността, съдействат при преговори с търговци и банки или дори учредяват финансови фондове, по тяхна инициатива понякога се променя и местното законодателство. В повечето случаи за различните дейности се намира допълнително финансиране от други програми и фондове, по които бенефициент е самата МИГ;

- Да изгражда мрежи за сътрудничество, чрез които се реализират и някои от описаните странични дейности - взаимодействие с местни образователни и научни институции, социални домове, екологични организации и НПО, граждански сдружения в областта на културата, творчески съюзи на местнониво, организации на хора с увреждания, женски организации. Добра практика е МИГ да прави регулярни месечни или на няколко месеца срещи на представители на заинтересованите страни – нещо като клуб, чрез който се обменят знания и опит. Също добра практика е организиране на Дни на отворените врати в различни стопанства и предприятия, които са посещавани от други участници, за да може на живо да се демонстрират постиженията. Важни са и контактите с бизнес организации и форуми - създадени по инициатива на предприемачите или техни сдружения.

Като трета препоръка може да изведе следното:

В периода до края на прилагането на стратегията за ВОМР местна инициативна група „Долни чифлик и Бяла“ ще продължи да изпълнява дейности, насочени към информиране, популяризиране и рекламиране както на стратегията и работата на МИГ, така и на подхода ЛИДЕР/ВОМР като цяло. В тази връзка екипът на сдружението следва да отчете постигнатите резултати от проведените информационни кампании и да анализира силните и слабите страни от извършените дейности. Препоръката е обученията и информационните събития в следващите години до края на изпълнението на СВОМР да бъдат на база интересите и нуждите на населението на територията на двете общини.

Бъдещите информационни дейности на МИГ трябва да са насочени към максимално покритие на територията и жителите и към визуализиране на постигнатите резултати вследствие изпълнението на стратегията за ВОМР (представяне на примери за реализирани проекти, финансирани от СВОМР, добри практики от други български или чуждестранни МИГ и др. чрез печатни и аудио-визуални информационни продукти) и към търсене на различни форми на комуникация с населението на територията. Би могло да се работи в посока разширяване и надграждане на двете интернет страници (е-мейл и фейсбук) на МИГ, в т. ч. и чрез разработване на интерактивни платформи - за въпроси и отговори, тематични форуми, въвеждане на анкети и др.

Това от една страна ще направи МИГ „Долни чифлик и Бяла“ още по-разпознаваем сред жителите на двете общини като инструмент за териториално, социално и икономическо развитие, ще насърчи местното население да участва активно и информирано в изпълнението на дейностите по стратегията за ВОМР, но също така и ще подпомогне подготовката и ефективното

планиране на стратегията за програмния период 2021 – 2027 г. като гарантира правилно формулиране на целите, приоритетите и механизмите за тяхното постигане.